

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

OPAS ESITYKSEN SUUNNITTELUUN

Case: Lahden tiedepäivä 2012

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailun ala
Matkailun koulutusohjelma
Tapahtuma- ja kokousmatkailu
Opinnäytetyö
Kevät 2013
Antti Kivistö

Lahden ammattikorkeakoulu
Matkailun koulutusohjelma

KIVISTÖ, ANTTI:

Opas esityksen suunnitteluun
Case: Lahden tiedepäivä 2012

Tapahtuma- ja kokousmatkailun opinnäytetyö, 39 sivua, 15 liitesivua

Kevät 2013

TIIVISTELMÄ

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö käsittelee seminaari- ja luentotapahtumissa pidettävien diaesitysten sisällön ja ulkoasun hallintaa. Tutkimuksessa pyritään selvittämään toimeksiantajan, Lahden tiedepäivä 2012 aikana pidettyjen diaesitysten nykytilaa ja sitä kuinka tulevissa Lahden tiedepäivä -tapahtumissa diaesitykset voisivat olla parempia.

Opinnäytetyö koostuu kahdesta osasta: teoriaosuudesta ja toiminnallisesta osasta. Teoriaosassa käsitellään esityksen ja opaskirjallisuuden teoriaa. Toiminnallisen osuuden tuotoksena laadin oppaan esityksen suunnitteluun. Oppaan taustatyönä tutkittiin Lahden tiedepäivä 2012 -tapahtuman diaesityksiä. Selvityksessä hyödynnettiin toimintatutkimus ja benchmarking menetelmiä, sekä kerättiin kuulijoiden mielipiteitä seurantalomakkeen avulla. Selvityksen tuloksia analysoitiin tapahtuman jälkeen kuulijoiden palautteen sekä työn menetelmien perusteella.

Diaesitysten analysoinnilla saatiin aikaan neljä pääkehittämiskohdetta, joihin haettiin ratkaisuja oppaassa. Oppaan tarkoituksena on kehittää diaesitysten sisältöä havainnollistavaan ja kuvaavaan suuntaan. Työn tavoitteena on siirtyminen tekstipainotteisesta esitysmateriaalista kohti visuaalista diaesitystä. Oppaassa kiinnitetään myös huomiota siihen, miten visuaalisen esitysmateriaalin tueksi tehtävällä jaettavalla materiaalilla saadaan aikaan tietopaketti, johon kuulija voi palata myöhemmin. Opinnäytetyön aikana tehdystä taustatyöstä ja selvityksestä voidaan päätellä, että diaesitysten sisältöä tulee kehittää kohti kuulijaystävällisempää esitystapaa.

Avainsanat: diaesitys, esitys, PowerPoint

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Hospitality and Tourism

KIVISTÖ, ANTTI:

Presentation planning guide
Case: Lahti Science Day 2012

Bachelor's Thesis in Meetings and Events Tourism 39 pages, 15 pages of appendices

Spring 2013

ABSTRACT

This functional thesis discusses the control of content and appearance of slideshow presentations given in seminars and lectures. The research investigates the slideshow presentations held in Lahti Science Day 2012 and assesses how they could be improved in the future.

The thesis is divided into two parts: theoretical and functional. In the theoretical part I will discuss the theory of presentation and guide literature. In the functional part I will compile a guide for planning a presentation. As a background for the guide I investigated the slideshow presentations from Lahti Science Day 2012. For the investigation I employed action research and benchmarking, together with attendant surveys from the event. Then I analyzed the results from the investigation based on the attendant feedback and the aforementioned methods.

By analyzing the slideshows, four main development objectives were identified, and solutions for them were presented in the guide. The guide attempts to develop the contents in slideshows to be more demonstrative and visualizing. The goal for the thesis is to shift slideshows from text oriented to more visual presentations. One focal point in the guide is developing comprehensive handout material, to which the participant in the presentation can later return. From the background and the investigation for this thesis it can be concluded that the contents in slideshows should be developed to be more listener friendly.

Key words: slideshow, presentation, PowerPoint

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tausta ja kehittämiskohde	2
1.2	Menetelmä ja rajaus	3
2	ESITYS JA ESITYSOVELLUKSET	5
2.1	Tavoitteena opettaminen ja motivoiminen	6
2.2	Havainnollistava ja jaettava materiaali sekä muistiinpanot	7
2.3	Esityksen suunnittelu	8
2.4	Tieteellisen esityksen haasteet	10
2.5	Tarinat ja draama	11
2.6	Pelkistäminen	12
2.7	Visuaalisuus	13
2.8	Vaihtoehtoiset esitysovellukset	15
3	OPPAAN LAATIMINEN	17
3.1	Toimeksiantaja Lahden tiedepäivä	17
3.2	Benchmarking- ja toimintatutkimusmenetelmä tutkimusprosessina	18
3.3	Esitysten systemaattinen kartoitus	21
3.4	Opasvihko	25
4	OPAS ESITYKSEN TUKENA	28
4.1	Kehityskohteet	29
4.2	Oppaan käyttäminen ja sen edut	31
4.3	Oma opinnäytetyöprosessi	32
4.4	Työn arviointi	33
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	35
	LÄHTEET	37
	LIITTEET	40

1 JOHDANTO

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö käsittelee seminaari- ja luentotapahtumissa pidettävien diaesitysten sisällön ja ulkoasun hallintaa. Opinnäytetyö pitää sisällään teoriaosuuden ja tuotoksena syntyneen oppaan esityksen suunnittelusta. Teoriaosuuden pääaihealueina ovat esityksen ja oppaan laatimisen teoria. Esityksen laatimisen teoriassa painotetaan motivointia, suunnittelutyön tärkeyttä, diaesitysten visuaalisuutta ja selkeyttä. Oppaan laatimisen teoriassa keskitytään tutkimusmenetelmiin, selvityksen tekemiseen ja opasvihon laatimiseen.

Yksinkertaisimmillaan esitys on puhe tai pelkkä esittäytyminen. Jokaisen esityksen tarkoitus on saada aikaan kuulijassa muutos. Esimerkiksi esityksen tavoite voi olla opettaminen, motivoiminen tai myynnin edistäminen. Näiden edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamisessa on yleistä, että esitystä pidettäessä puhuja heijastaa videotykillä valkokankaalle havainnollistavaa materiaalia. Aikaisemmin havainnollistamiseen käytettiin tulostettuja tai käsinkirjoitettuja kalvoja, jotka heijastettiin piirtoheittimellä seinälle. Tuolta piirtoheittinten aikakaudelta on jäänyt kuitenkin huono tapa tehdä havainnollistavasta materiaalista tekstipainotteista, niin sanottuja kalvosulkeisia. Nykyaikaiset videotykit pystyvät toistamaan värejä ja kuvia hyvin tarkasti verraten piirtoheittimiin. Henkilökohtaisena tavoitteena minulla on saada lukija päästämään irti tuosta huonosta tavasta tarjoamalla parempi vaihtoehto. Ennen perehtymistäni diaesityksen suunnittelun tärkeyteen, minun taitoni rajoittui ainoastaan esityssovellusten tekniseen puoleen. Tekninen osaaminen auttaa diaesityksen toteuttamisessa, mutta visuaalisen esityksen oivaltaminen vaatii tietoa esityksen sisällön merkityksestä.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Lahden tiedepäivän 2012 diaesitysten nykytila ja sitä kuinka tulevaisuudessa esityksiä voitaisiin parantaa. Selvityksen perusteella laaditaan nykyaikainen ja helposti lähestyttävä opas diaesitysten suunnitteluun. Oppaassa kiinnitetään erityistä huomiota diaesitysten ulkoasun ja sisällön selkeyteen sekä jaettavan materiaalin tekemiseen. Oppaan lukijalle pyritään antamaan keinot muuttaa esitystyyliään tekstipainotteisesta visuaaliseen suuntaan. Visuaalisen esityksen tueksi laadittavalla jaettavalla materiaalilla, kuulijat pystyvät palaamaan esityksen aiheeseen jälkikäteen. Jaettava materiaali myös vapauttaa kuulijat turhan tarkkojen muistiinpanojen tekemiseltä.

Oppaan sisältämät neuvot eivät ole sidottu mihinkään tiettyyn esitystyyppiin tai tilaisuuteen, joten sitä voi hyvin suositella kaikille, jotka pitävät työssään tai opiskeluissaan esityksiä.

1.1 Tausta ja kehittämiskohde

Kiinnostuin aiheesta, kun osallistuin vuonna 2011 Meeting Professionals International Finland Chapterin järjestämään koulutustilaisuuteen, jossa oli puhumassa belgialainen Maarten Vanneste. Vanneste käytti esitelmässään Prezi (prezi.com) -sovellusta, joka on vaihtoehto perinteiselle PowerPoint -diaesitykselle. Prezillä on mahdollista luoda epälineaarisia ja moniulotteisia esityksiä. Tapahtuman jälkeen jäin miettimään erilaisten sovellusten tuomaa mahdollisuutta luoda persoonallisia esityksiä. Tutkittuani aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja nähtyäni lukemattomia kalvosulkeisia, päädyin tuottamaan oppaan toimivan esityksen suunnitteluun.

Toimeksiantajaa hakiessani otin yhteyttä Lahden ammattikorkeakoulun innovaatiokeskuksen tapahtumakoordinaattoriin Aino-Maria Pokelaan. Pokelaan olin tutustunut Tapahtuman toteutus -kurssin projektissa, jossa olin mukana suunnittelemassa Usko suomalaisen viljan voimaan -seminaaria. Ahkeran sähköpostittelun jälkeen toimeksiantajaksi vahvistui Lahden tiedepäivä. Lahden tiedepäivä tapahtumassa pidetään vuosittain noin 40 tieteellistä esitystä kohderyhmälle, joka koostuu maallikoista ja ammattilaisista (Antila 2013).

Opinnäytetyön tutkimus ja tuotos antaa toimeksiantajalle mahdollisuuden ohjeistaa tarkemmin tapahtuman esiintyjiä siitä, miten valmistella vaikuttavampia esityksiä. Työn uskottavuuden kannalta selvityksen tekeminen oli hyvin tärkeää, jotta se alentaisi kokeneiden tutkijoiden kynnystä ottaa tuotos käyttöön. Opinnäytetyö toimii näin tapahtuman järjestäjille työkaluna esitysten kehittämiseen ja tuottaa lisäarvoa esiintyjille, kun he saavat tapahtumasta takaisin muutakin hyötyä kuin vain oman tutkimustyönsä tekemistä tunnetuksi. Laadukkaan ohjemateriaalin antaminen kasvattaa tapahtuman järjestäjän antamaa mielikuvaa siitä, että esittäjä on tapahtumalle erityisen tärkeä. Opiskeluista saamien kokemuksieni mukaan, seminaaritapahtumissa puhujien ohjeistus on hyvin yksinkertaista. Puhujille annetaan ohjeet esityksen kestosta, käytettävissä olevista havainnollistamiskeinoista ja missä muodossa havainnollistava materiaali toimitetaan järjestäjille.

1.2 Menetelmä ja rajaus

Toiminnallisessa opinnäytetyössä on kaksi osaa, raportti ja tuotos. Raportissa käsitellään opinnäytetyön prosessia ja teoriaa, johon lopputuotos perustetaan. Lopputuotoksena opinnäytetyöstä voidaan laatia kirjallinen opas tai ohjeistus ammatilliseen käyttöön. Lopputuotoksen muodon valinnassa tulee ottaa huomioon mille kohderyhmälle työ tehdään, jotta se palvelisi loppukäyttäjää parhaiten. Lopputuotos voi olla esimerkiksi painetussa tai sähköisessä muodossa. (Vilka & Airaksinen 2004, 9,51,52.) Opinnäytetyön tuotoksen valinnassa päädyin tekemään opasvihon, joka toimii sekä sähköisessä että tulostetussa muodossa.

Toimintatutkimuksella pyritään ratkaisemaan jokin käytännön ongelma ja saamaan siihen muutos. Toimintatutkimuksen tavoitteena on selvittää organisaatiossa tai yhteisössä ilmenevä ongelma ja saada ilmiöstä tietoa. Toimintatutkimuksen ominaispiirteisiin kuuluu tietty ongelmakeskeisyys, tutkijan ja tutkittavien rooli muutoksessa. Tutkimuksen tavoitteena on löytää keinoja parantaa jo olemassa olevia käytäntöjä ja tapoja. (Jakosuo 2012.)

Toimintatutkimuksen lisäksi hyödynsin työssä benchmarkingia eli esikuva-arviointia. Benchmarkingin avulla pystyin hyödyntämään työssä omia kokemuksiani hyvistä esityksistä ja tulkita tuloksia niiden avulla. Benchmarking -menetelmän avulla pystyin arvioimaan, mitkä alan lähteet olivat työhön sopivia. Menetelmän hyötynä selvitystyössä oli mahdollisuus peilata omia havaintoja ja vuosien aikana muodostuneita mielipiteitä lähdekirjallisuuden tarjoamaan sisältöön.

Toteutin opinnäytetyön kahdessa osassa. Ensimmäisessä osassa keräsin taustateoriaa esityksen suunnittelusta, kehittämisestä sekä oppaan kirjoittamisesta. Lahden tiedepäivä 2012 diaesitysten tason selvittämisessä käytin toimintatutkimuksen apuna seurantalomaketta esitysten arviointiin. Lomakkeita jaettiin tapahtumassa asiasta kiinnostuneille kuulijoille, esiintyjille ja puheenjohtajille. Selvityksen tulokset tulkittiin seurantalomakkeiden ja toimeksiantajan edustajien kanssa käydyn palautteen avulla, jossa käytettiin myös omia mielipiteitä diaesitysten tasosta. Opinnäytetyön toisessa osassa laadin selvityksestä saatujen kehitysehdotusten perusteella oppaan esityksen suunnitteluun seuraavia Lahden tiedepäiviä varten.

Rajaan opinnäytetyön käsittelemään esityksen suunnittelua. Esityksen suunnittelun pääpainopisteenä on havainnollistavan ja jaettavan materiaalin kehittäminen. Opinnäytetyöstä on tarkoituksella rajattu esiintymistaito pois, mihin muun muassa kuuluu äänenkäyttö ja esittäjän yleinen olemus. Kokemukseni perusteella esitysten ongelma ei niinkään ole esiintymistaidot vaan enemmänkin hyvien käytäntöjen hallitseminen itse diaesitysten teknisessä puolessa. Rajaan myös opinnäytteenä pois englanninkielisen oppaan tekemisen rajallisten resurssien ja käytettävissä olevan ajan tähden.

2 ESITYS JA ESITYSOVELLUKSET

Tässä luvussa tutustutaan erilaisiin tekniikoihin, teorioihin ja muutamaankin esimerkkiin esitysovelluksista, joilla pyritään luomaan vaikuttavaa esitysmateriaalia. Tekniikalla tarkoitetaan työssä toimintatapoja. Esitysovelluksilla tarkoitetaan tietokoneohjelmia, joilla esitetään havainnollistavaa materiaalia. Luvun tarkoituksena on tuoda ilmi vallitsevasta esityskulttuurista löytyviä heikkouksia ja tarjota niille kehitysehdotuksia. Osaan alalukujen johdannoista olen kehittänyt karrikoituja esittäjätyyppejä havainnollistamaan niitä heikkouksia, mitä kyseisen teorian laiminlyönnistä seuraa. Itsensä tunnistaminen listasta ei ole huono asia, sillä tiedostaminen on ensimmäinen askel kohti muutosta. Toivottava esittäjätyyppi on: ”Diojen täytyy tukea puhettani, ei toisin päin” – Diaesitys on hyvin tehty, diat auttavat ymmärtämään esitystä, kuvat auttavat esityksen mieleen painamisessa ja diaesityksestä on karsittu turhat tehosteet pois.

Nykyisin on vaikea kuvitella esitystä ilman visuaalista esitysovellusta kuten PowerPoint. Esitysovellukset mahdollistavat monien tehokeinojen käyttämisen ja kuvallisen ilmaisun. Kaikki ovat kuitenkin kohdanneet esityksen, jossa kuulijalle esitetään valkokankaalla loputon määrä täyteen ahdettuja dioja. (Nieminen 2009, 125.) Vuonna 2012 pidettiin arviolta 350 PowerPoint esitystä joka sekunti ympäri maailmaa (Parks 2012). Wilderin ja Bajajn (2004) tutkimuksen mukaan 88 % ammattilaisista muuttaisi aikaisemmin pitämiänsä esityksiä. He vähentäisivät tiedon määrää, lyhentäisivät esitysten kestoa ja/tai tekisivät diat helppolukuisemmiksi käyttämällä lyhyempiä ilmauksia pitkien lauseiden sijaan.

Taidokkaasti laaditulla diaesityksellä pystytään tuottamaan näyttävää, yllättävää ja keskustelua herättävää aineistoa, joka on esteettisesti miellyttävää ja helposti sisäistettävää. Esitysovelluksilla pystytään myös helposti ilmaisemaan selkeästi tilastografiikkaa ja numerotietoutta. (Lammi 2009, 24.)

2.1 Tavoitteena opettaminen ja motivoiminen

Yleinen jako aistinvaraisissa oppimistyyleissä on auditiivinen, visuaalinen ja kinesteettinen oppija. Kyseisillä oppimistyyleillä viitataan aistikanavaan, jonka kautta ihminen parhaiten sisäistää tietoa, eli kuulo-, näkö- ja tuntoaistit. Auditiiviset ihmiset oppivat kuulemalla asioita luennoilla ja muissa esitystilanteissa. Kuulo-oppijalle tulee tarjota kuuloärsykeitä, kuten äänenpainotuksia ja jaksotuksia. Monotonisen puhujan ääni saa kuuntelijan vain tylsistymään. Visuaalinen oppija sisäistää tietoa parhaiten näkemällä ja yhdistämällä kuvia asiayhteyteen. Kuvien valinnassa tulee olla huolellinen, väärillä kuvilla visuaalisen ihmisen ajatukset alkavat harhailemaan. Vaikka visuaalinen ihminen pitää lukemisesta, ei tekstipainotteinen materiaali innosta oppimaan esitystilanteissa. (Kortesuo 2010, 108.) Kinesteettinen ihminen oppii tekemällä ja suorittamalla. Esitystilanteessa tuntoaistit voidaan aktivoida ryhmätöillä, piirtämällä tai roolipeleillä. Tärkeää on kuitenkin huomioida, että aktiviteetit liittyvät aiheeseen mitä halutaan opettaa. (Morgan 2005a, 141.)

Motivoivan esityksen pitäminen Nick Morganin (2005b, 36–39) mukaan: Ihmisten motivointiin ei riitä asioiden kertominen. Saadakseen toivotun tuloksen täytyy saada kuulijat omaksumaan se. Omaksumista helpottaa kun puhuja käyttää esityksessä viisivaiheisen päätöksenteon mallia. Ensimmäisessä vaiheessa puhujan tulee kertoa mihin ongelmaan haetaan muutosta. Toisessa vaiheessa puhujan tulee rehellisesti analysoida mistä ongelma johtuu. Kaunistelu tai ongelmien vähättely ei auta asian käsittelemistä. Kolmannessa vaiheessa kuulijoille tarjotaan ratkaisuja. Päätöksenteossa ratkaisuja voi olla useita. Ensin kerrotaan perustellen niistä vaihtoehtoja jotka eivät toimi. Viimeisenä kerrotaan kuulijoille vaihtoehto, johon puhuja pyrkii motivoimaan kuulijoita. Vaihtoehdosta on hyvä kertoa myös sen mahdollisista heikkouksista, eikä pelkästään sen hyvistä puolista. Neljännessä vaiheessa puhujan tulee osoittaa kuulijoille ratkaisun hyödyt. Kertomalla todennukaisesti vaihtoehdon positiivisista vaikutuksista, pystytään kuulijat johdattamaan samaan lopputulokseen mihin puhuja pyrkii. Viidennessä vaiheessa puhujan tulee saada kuulijat ottamaan askel kohti toivottua määränpäättä. Puhuja voi esimerkiksi pitää harjoituksen tavoitellusta aiheesta, jolloin saadaan kuulijat konkreettisesti tekemään töitä kohti toivottua tulosta.

2.2 Havainnollistava ja jaettava materiaali sekä muistiinpanot

Reynoldsin (2009, 67) mukaan esityksessä on hyvä olla kolme toisiaan tukevaa osaa: havainnollistava materiaali, muistiinpanot ja yleisölle jaettava materiaali. Dioihin ei tule ahtaa liikaa tekstiä tai kaavioita, vaan nämä kannattaa sisällyttää omiin muistiinpanoihin ja lisämateriaaleihin.

Esityksen pääosassa on esiintyjä ja hänen puheensa. Havainnollistavan materiaalin tulee tukea esittäjän sanomaa kuormittamatta kuulijaa liikaa. Dioissa suositellaan käyttämään lyhyitä, kokonaisia lauseita puuduttavien listausten sijaan. Napakan tekstin kuulija pystyy helposti silmäilemään, eikä näin joudu keskittymään lukemiseen kuuntelemisen sijasta. (Lohtaja & Kaihovirta-Rapo 2007, 145.)

Markkinointiguru Seth Godinin (2007) vinkit diaesityksen parantamiseen: Dia sisältää muutaman sanan. Mikään aihe ei ole niin monimutkainen, että yhdessä diassa täytyy käyttää useita sanoja. Mauttomia kuvia tule välttää. Internetin kuvapankit sisältävät tuhansia ammattilaisten kuvia. Esittäjän itse ottamat kuvat ja piirrokset ovat varmasti erilaisia. Diaesitykseen ei kuulu häivytykset, siirtymät ja muut turhat animaatiot.

Puheeseen on kannattavaa laatia muistiinpanot. Muistiinpanoihin on hyvä laittaa esimerkiksi esityksen tukisanoja, sisältösanvoja, väliotsikoita tai muistiinpanot voi laatia myös miellekartan muotoon. Eri ihmisille toimii erilaiset muistiinpanot. Kokeilemalla löytyy tekijälle sopiva keino. Koko esityksen printtaaminen paperille ei kuitenkaan johda muuhun kuin paperista lukemiseen, joka ei taas ole kuulijaystävällistä. Muistiinpanot kannattaa laatia pienille paperilapuille, jolloin yleisö ei kiinnitä niihin paljoa huomiota. Muistilappujen numerointi auttaa esittäjää seuraamaan esityksen etenemistä hermostuneenakin. Puheen edetessä käytetyt laput siirretään sivuun. (Lohtaja & Kaihovirta-Rapo 2007, 75,76.)

Godin (2007) suosittelee jaettavan materiaalin tekemistä yleisölle. Esityksen alussa kerrotaan kuulijoille, että esityksen jälkeen on saatavilla kattava oheismateriaali, jonka he voivat ottaa mukaan tilaisuuden jälkeen tai ladata verkosta. Kun yleisö tietää että heidän ei tarvitse kirjoittaa tarkkoja muistiinpanoja, he voivat keskittyä täysin esityksen seuraamiseen. Esitystilanteessa asiat kerrotaan henkilökohtaisesti kuulijoille. Mikäli kuulijoiden joukosta löytyy yksilö joka vaatii tarkkoja tieteelli-

siä faktoja, hän löytää ne jaettavasta materiaalista jälkikäteen. Materiaalia ei missään nimessä saa jakaa ennen puhetta, sillä silloin kuulijat lukevat paperia eivätkä pysty seuraamaan esitystä. Lisämateriaalit jaetaan yleisölle esityksen jälkeen.

Esitysgrafiikkaohjelmista löytyvien muistiinpanosivujen avulla voidaan luoda siistit jaettavat materiaalit. Muistiinpanosivut tulostuvat oletusarvoisesti niin, että noin puolet A4 -arkista sisältää dian ja loput on varattu muistiinpanoteksteille. (Lammi 2009, 230.)

2.3 Esityksen suunnittelu

Tässä alaluvussa käsitellään esityksen suunnittelemisen tärkeyttä. Suunnitelmalla luodaan pohja ja perusta, jolle esitys rakennetaan pala palalta. Luvussa käsitellään suunnittelun aloittamista, Doumontin ohjesääntöä sekä kohderyhmän analysointia. Vältettävä esittäjätyyppi on: ”Oho, nyt tuli vähän kiire mutta ehdinpäs tekemään tämän diaesityksen” – Esittäjä on jättänyt esityksen suunnittelematta ja esityksestä puuttuu selkeä rakenne ja idea.

Esityksen suunnitseminen on yksilöllinen prosessi johon panostaminen auttaa luomaan selkeän esityksen ja samalla suunnitseminen lieventää esiintymisjännitystä. Hyvin suunniteltua työtä on helppo esittää. Esityksen suunnittelun aloittaminen ajoissa antaa mahdollisuuden työn hienosäätämiseen ja harjoitteluun. (Kallio 2006, 48–49.) Reynolds (2009, 45,48) suosittelee esityksen suunnittelun alkuvaiheessa poistumaan tietokoneen ääreltä. Ajatuksia on helpompi järjestellä kirjoittamalla ne miellekarttaan tai erillisille Post-it® viestilapuille. Viestilapuille kirjoitetaan aihe tai ajatus, jonka esittäjä haluaa käsitellä. Viestilaput ohjaavat myös pelkistämään ajatukset napakoiksi ja helposti työstettäviksi. Suunnittelun edetessä ideoista karsitaan sopimattomat pois ja jäljelle jääneistä ideoista työstetään itse esitystä.

Doumont (2007) kiteyttää esityksen suunnittelun kolmeen ohjesääntöön. Ensimmäisenä ohjesääntönä on: Jos aika ei riitä kunnollisen diaesityksen tekemiseen, se jätetään tekemättä. Aika käytetään esityksen jäsentämiseen, sanoman selkeyttämiseen ja harjoitteluun. Toisena ohjesääntönä on, että diat otsikoidaan kokonaisilla ja kuvaavilla lauseilla. Lyhyt mutta kokonainen lause viestittää sanoman parhai-

ten. Sanomaa voidaan tehostaa kuvittamalla dia sopivalla kaaviolla tai muulla visuaalisella elementillä. Kolmas ohjesääntö on pelkistäminen. Diat pidetään pelkistettyinä. Yksinkertainen tausta, ei turhia luettelomerkkejä, vähän tekstiä ja selkeä värimaailma. Yrityksen logot ja alatunnisteet voidaan laittaa ensimmäiseen ja viimeiseen diaan, ei jokaiseen.

Yleisöstä tulee kartoittaa sen ammatillinen taso, yleistietämys, asenteet ja muut taustat. Esitystä suunniteltaessa puhujan tulee tietää yleisöstään se, keitä he ovat, kuinka vanhoja he ovat, omaavatko he saman tietämyksen vai onko kuulijakunta sekoittunut ja laaja? Loistava esitys väärälle yleisölle on yksinkertaisesti huono esitys. (Ford, McCullough & Schutta 2012, 16.) Ammattisanasto, murteet, lakikieli ja yleiskieli ovat kaikki hyväksyttäviä, kunhan niillä saadaan viesti perille. Monipuoliselle kohderyhmälle selkeintä on käyttää asiasuomea. Tärkeintä on kuitenkin saada kuulija oppimaan. (Rentola 2006, 96.)

Suurin syy miksi esittäjät eivät osaa tuottaa tehokkaita tai tarttuvia sanomia on ”tiedon kirous”. Tiedon kirouksella tarkoitetaan tilaa, jossa esittäjä ei osaa asettautua kuulijan asemaan, sillä kuulijalla ei ole esittäjän taustatietoja esitettävästä aiheesta. Esittäjä ymmärtää itse puheensa sisällön ja olettaa näin kuulijoidenkin ymmärtävän, mutta todennäköisesti hän on ainoa joka ymmärtää. (Heath & Heath 2007, Reynoldsin 2009, 76 mukaan.)

Ford ym. (2012, 43) toteavat esityksen sisältävän kaksi tarkoitusta: tiedottaa ja viihdyttää. Liian suuri tietomäärä laskee yleisön tarkkaavaisuutta ja heikentää muistamista vaikka esitys sisältäisi paljon viihdyttävää sisältöä. Tarkentamalla sanoma ja aiheet muutamaan ydinasiaan varmistetaan, että aihe käsitellään tehokkaasti yleisöä kuormittamatta. Kuulijat eivät kykene muistamaan kovin montaa ydinasiaa yhdestä esityksestä. Kolmella temalla tai aiheella pystytään hyödyntämään esityksessä tarinan kerrontaa ja sen kolmen näytöksen tekniikkaa: pohjustus, ongelma ja ratkaisu.

2.4 Tieteellisen esityksen haasteet

Tieteellisiä ja monimutkaisia aiheita käsittelevien esitysten haasteena on tarkkojen tietojen välittäminen kuulijoille, kuulijoita innostavalla tavalla. Diaesityksiin sisällytetään suuri määrä tekstiä ja numeerista tietoa. Samalla kuormitetaan yleisön kykyä sisäistää tietoa. Vältettävä esittäjätyyppi on: ”Nyt ei ainakaan kukaan epäile, että esittämäni asia ei olisi totta” – Esittäjä pelkää, että jos hän ei näytä kaikkea tietämystään dioissaan, joku saattaa epäillä hänen tietojaan. Kaiken lisäksi esitys on helppo pitää, kun voi lukea suoraan dioista.

Tufte (2009, 79,80,191) kärjistää kirjassaan, että taitamattomien kaavioiden taustalla on tekijöiden pelko siitä, että tilastotiede on tylsää. Tämä johtaa siihen, että kaavioita kaunistellaan ja kiillotellaan näyttämään houkuttelevammilta. Näin liioitellaan tuloksista mielenkiintoisempia. ”Jos tilastot vaikuttavat tylsiltä, käytössä ovat väärät numerot”. Numeerisen tiedon esittämisessä tärkeintä on näyttää monimutkaiset asiat selkeästi eikä monimutkaisesti.

Nykyaikana ihmisten on helppo löytää perustietoa lähes aiheesta kuin aiheesta internetistä. Esitystilanteessa yleisö kaipaa ja haluaa mahdollisuuden kuunnella älykästä ja ajatusta herättävää puhujaa, joka opettaa, inspiroi tai herättelee kuulijoita tiedolla, merkityksellä ja tunteella. Kone pystyy suoltamaan faktoja ja luetteiloita, jolloin puhujan on pystyttävä tuomaan esitykseen oma panoksensa. (Reynolds 2009, 82.)

Esitysgrafiikan tarkkuus häviää selvästi tulostettavalle tai painetulle tekstille, koska diaesityksessä ei ole mahdollista esittää samaa määrää tietoa kuin painetussa materiaalissa. Tämä johtaa yleistämiseen ja silloin tarvitaan parempi keino välittää tieto kuulijalle. (Tufte 2003, 4.) Reynoldsin (2009, 66) ratkaisu tarkan tiedon välittämiseen on kappaleessa 2.1 mainittu jaettava oheismateriaali.

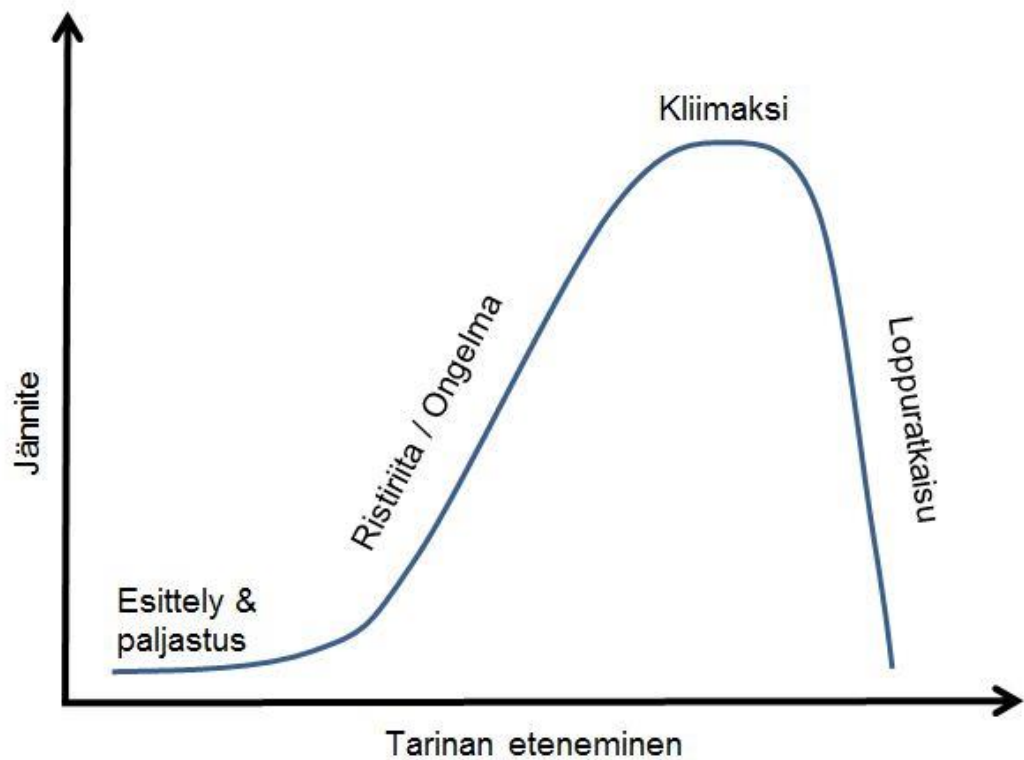
2.5 Tarinat ja draama

Reynolds (2009, 80) painottaa kirjassaan tarinan tärkeyttä esityksissä. Helpoin tapa esittää vaikeita ja monimutkaisia asioita on jakaa se yleisölle kokemusten ja tarinoiden kautta. Tarinoiden avulla yleisö muistaa tehokkaammin kuulemansa asiat, joten esityksestä tehdään merkityksellinen ja mieleenpainuva vahvistamalla ydinsanomaa kiinnostavilla tarinoilla ja esimerkeillä. Hyvien tarinoiden taustalla on selkeä ja mielenkiintoinen alku, mukaansatempaavaa sisältöä keskellä ja selkeä loppu.

Tarinankerronnalla on mahdollista saada aikaan vaikutus, jolla saavutetaan kuulijan tunteellinen mieli. Vaikutuksen tekemiseen ei riitä ainoastaan tarkkojen tilastojen ja numeroiden kertominen, vaan saadakseen aikaan muutos kuulijassa, täytyy esittäjän vedota asioihin, joihin kuulija voi samaistua. Tarinalla pystytään yhdistämään ideat ja tunteet. Listojen ja numeroiden esittäminen ei ole vaikeaa.

Haastavaa on esittää asia tarpeeksi tunteisiin vetoavalla tavalla, jotta kuulija muistaa mitä on esitetty. (Fryer & McKee 2003, 6.)

Tyypillinen tarinankaari kuvaa sankarin koetuksia tarinan edetessä ja kuinka ne ratkaistaan lopuksi. Monesti kirjallisuus hyödyntää tätä peruskaavaa tarinankerronnassa ja suuri osa esittämisestä onkin tarinankerrontaa. Tarinankaari on kuvitteellinen juonikuvio, joka määritellään sarjaksi tapahtumia ja niiden seurauksia johtaen lopulta kliimaksiin ja loppuratkaisuun (Kuvio 1). Esityksen voi myös jakaa näytöksiin, jolloin tarinankaari toistuu esityksen aikana useasti ja johtaa lopulta kokonaisvaltaiseen loppuratkaisuun. Näytösmallin avulla on helpompi käsitellä haastaviakin aiheita. (Ford ym. 2012, 30–33.)

Kuvio 1. Tarinankaari (Ford, ym. 2012, 30)

2.6 Pelkistäminen

Pelkistämisen tarkoitus diaesityksessä on saada puhujan viesti häiriöttömänä perille kuulijoille. Kauniiden taustojen ja vilkkuvien tehosteiden takaa on vaikeaa hahmottaa puhujan viestiä. Vältettävä esittäjätyyppi on: ”Hei täällähän on kaikenlaista jännää” – Diaesitys pitää sisällään häivytyksiä, pyörähdyksiä, liikkuvia kuvia ja ääniefektejä.

Vaikka esitysgrafiikkaohjelmat pitävät sisällään runsaasti kehittynyttä teknologiaa, ei kuulijoiden keskittymiskyky riitä lähellekään sekavan, yliahdetun diaesityksen seuraamiseen. Puhujat tuntuvat unohtavan, että he uhraavat tarinansa animoiduille tehosteille. Siirtymät ja lentävät luettelomerkit ja muut visuaaliset lisukkeet ovat ainoastaan tarinaa kuljettava alus. Ilman tarinaa alus on tyhjä. (Atkinson 2005, 27.)

Bullet-Riddled Corpse. Termillä tarkoitetaan diaesitystä, jossa käytetään luettelomerkkejä, lisää luettelomerkkejä ja joskus luettelomerkkejä useassa tasossa. Kokemattomammat puhujat käyttävät esityksen luettelomerkkejä puhujan muistiin-

panoina. Puhuja pääsee helpommalla valmistautumisella kun esityksen voi lukea suoraan dioista. Tämän tyylinen esittäminen johtaa ainoastaan yleisön tylsistymiseen. Tämä esitystyyli toimii täydellisesti, mikäli tahdotaan että diaesitys toimii itsenäisesti, ilman puhujaa. (Ford ym. 2012, 77,78.) Lammi (2009, 16) mainitsee kirjassaan PowerPoint-kooman tai PowerPoint-halvauksen, millä tarkoitetaan tyyppillisen diaesityksen aiheuttamaa tiedon määrällistä ylikuormitusta, joka taas johtaa kuulijoiden seurantakyvyn alenemiseen, tylsistymiseen ja ärtyneisyyteen. Ongelman aiheuttajana on dioissa ja koko esityksessä olevan aineiston liiallinen määrä. Havaintomateriaalin tulisi korostaa esityksen tärkeitä kohtia. Jos mikään esityksessä ei tunnu korostuvan, on kuulijan vaikea hahmottaa ydinkohtia saati sitten muistaa niitä.

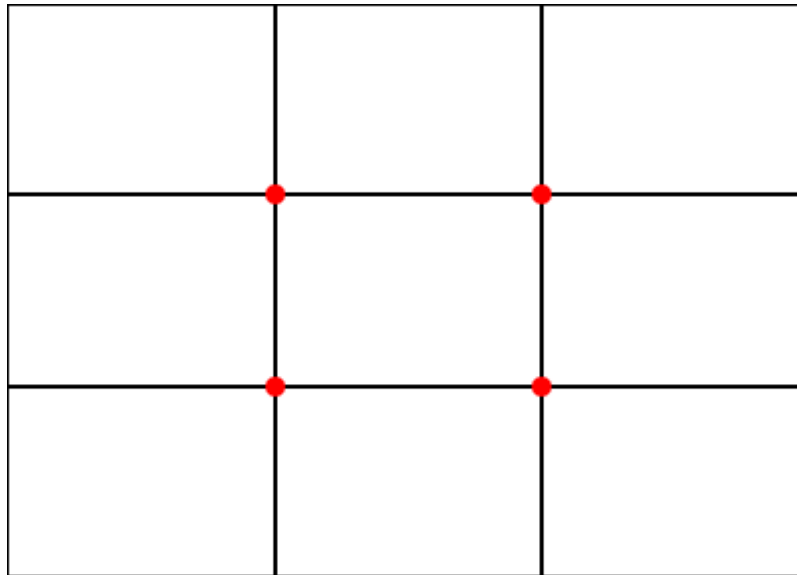
2.7 Visuaalisuus

Tekstin ja visuaalisen materiaalin yhdistäminen muodostaa kokonaisuuden, joka yhdistää ajatuksen ja tunteen. Tämän vuoksi draama, elokuvat tai loistavat esitykset ovat parhaita. Kuvien tulee kuitenkin olla oikeita kuvia siihen tilanteeseen. Suuret kuvat ja selkeät diat tulee pystyä hahmottamaan halutulla tavalla parissa sekunnissa. Tarpeeksi yksinkertaisen dian varmistamiseen voidaan käyttää siristystä; pystyykö diasta havaitsemaan kaiken oleellisen, vaikka silmät siristettyinä, vai onko diassa liikaa sekavaa aineistoa? Kun kuulija hahmottaa dian nopeasti, kykenee hän sen jälkeen keskittymään siihen mitä esityksessä sanotaan. (Duarte 2011.) Jos diaesityksessä on materiaalia joka ei näy tai kuulu koko esitystilassa, jätetään sellainen materiaali suosiolla pois (Lohtaja & Kaihovirta-Rapo 2007,65).

Diaesityksen taustan tarkoitus on toimia pohjana käytettävän materiaalin havainnollistamiseen. Tausta ei saa kilpailla diaesityksessä tärkeiden asioiden kanssa, kuten tekstin tai kuvien. Yksivärinen tausta on usein se kaikkein paras vaihtoehto. Kuvioinnit ja voimakkaat värit taustassa vievät huomion pois itse esitettävästä aiheesta. Valkoisesta taustasta erottuu hyvin tummat fontit ja kuvat, musta tausta korostaa vaaleita kohteita. Parhaan kontrastin saat aikaan käyttämällä täysin mustaa tai valkoista taustaa. Tummaa taustaa tulostaessa kannattaa varmistaa että tulostin ei tulosta taustaa, ja käytä näin runsaasti mustetta. (Lammi 2009, 58, 63.)

Kuvien avulla esittäjä saa helpommin muodostettua tunnetason yhteyden kuulijoihinsa kuin pelkän tekstimuotoisen materiaalin käyttämisellä. Laadukasta kuvien ja tekstin yhteistyötä on mahdollista tarkastella vaikka julisteissa ja mainoksissa. Kuvien lähteitä ovat esimerkiksi Microsoft Office Kuvat (<http://office.microsoft.com>) -verkkosivuston kuvapankki, joka on kaikille vapaasti käytettävissä. Flickr kuvapalvelun Creative Commons kuvapankki (flickr.com/creativecommons/) sisältää miljoonia hyvälaatuisia kuvia, joista suuri osa on käytettävissä Nimi mainittava lisenssillä (Attribution license). Nimi mainittava lisenssillä suojattuja kuvia saa kopioida, jakaa, esittää ja muokata kunhan diaesitykseen merkitään kuvan tekijä. Lisätietoa Creative Commons lisensseistä saa osoitteesta creativecommons.fi. Muutenkin on kohteliasta merkitä kuvaan lähdetiedot, vaikka sitä ei kuvan käyttöoikeuksissa vaadittaisikaan. Maksullisista kuvapankeista tunnetuin on iStockphoto (istockphoto.com), jonka kuvapankista löytyy lukuisia ammattitasoisia kuvia. (Lammi 2009, 148, 149, 153.) Tästä eteenpäin käytän Creative Commonsista sen kansainvälistä lyhennettä CC.

Sommittelusääntöä käyttämällä dioista saadaan esteettisesti miellyttäviä ja helpommin ymmärrettäviä. Noudattamalla sommittelusääntöä pystytään korostamaan tärkeitä asioita ja selkeyttämään ydinviestin hahmotusta. Ihminen mieltää symmetrian miellyttävämmäksi kuin epäsymmetrian. Tästä johtuen PowerPoint pyrkii asettelemaan kaiken siististi symmetriseen muotoon. Tunnettujen sommittelusääntöjen, kuten kultaisen leikkauksen tai kolmannesten säännön mukaan, kaikkein tärkein kohta ei olekaan keskipiste vaan siitä hieman poikkeava kohta. Esitysgraafiikassa kolmannesten sääntö on helpommin hyödynnettävä. Kolmannesten säännössä dia jaetaan pysty- ja vaaka-akselilla kolmeen yhtä suureen osaan. Dian tärkein asia tai kuva sijoitetaan johonkin neljästä pisteestä. Mikäli pisteeseen sijoitetaan elävä olento, asetetaan se sellaiseen kohtaan että sen etupuolelle jää enemmän tilaa. (Lammi 2009, 103–105.)

Kuvio 2. Kolmannesten sääntö (Lammi 2009, 105)

Kontrastin avulla pystytään diaesityksessä herättämään kuulijan huomio ja kohdistamaan se tärkeimpiin seikkoihin. Ihmiselle on luontaista kiinnittää huomiota ympäristössään esiintyviin poikkeamiin. Kontrasti pystytään saavuttamaan väreillä, kokoerolla, poikkeavan muodon tai kohteiden erilaisilla etäisyyksillä. Yksinkertaisin sovellus kontrastista on otsikoissa käytettävät voimakkaammat värit ja suurempi fonttikoko. Pienemmät fontit ymmärretään otsikkoa tukevin kohteina. Kontrastista saadaan paras hyöty silloin, kun diaesityksessä käytettävä tausta on mahdollisimman neutraali ja selkeä. Värikkäät ja kuviolliset taustat vaikeuttavat kontrastin hahmottamista. Fonttikoossa kontrastin tulee olla riittävän suuri, jotta lukija ymmärtää kontrastin merkityksen; vähintään 2pt ero fontin koossa. (Lammi 2009, 111,112.)

2.8 Vaihtoehtoiset esitysovellukset

Esitysgrafiikkaa hallitsevat PowerPoint -tyyliset ohjelmat, joissa esitys etenee dia kerrallaan. OpenOfficen Impress ja Applen Keynote ovat molemmat hyvin samankaltaisia PowerPointin kanssa. Suuri syy tähän on niiden vakiintunut tapa muodostaa diaesityksiä. Markkinoilta löytyy kuitenkin myös vaihtoehtoisia esitysgrafiikkaohjelmia, kuten esimerkiksi Prezi (prezi.com) ja SlideRocket (sliderocket.com). Esitysovellusta valittaessa on hyvä muistaa, että mikään sovellus ei

tee esityksestä automaattisesti loistavaa, vaan hyvä esitys toimii sovelluksesta riippumatta.

Prezi antaa käyttäjälle vapaan taustan, johon pystytään sijoittamaan muun muassa: tekstiä, kuvia, kaavioita ja videoita. Liikkuminen esityksessä tapahtuu zoomaamalla kohteita tai esityksen laatijan tekemällä navigointijärjestyksellä. Koska esityksen ei enää tarvitse olla suoraviivainen dia-jana, pystytään esityksestä luomaan monipuolinen ja yllättävä. Ohjelma toimii flash -pohjaisena selaimessa internetin välityksellä, joten ohjelmaa ei tarvitse asentaa omalle koneelle. (Perron & Stearns 2010, 376–377.) Preziin vaaditaan kirjautuminen. Peruskäyttäminen on ohjelmassa ilmaista, mutta silloin esityksestä tulee automaattisesti julkinen kaikille. Maksullisten lisenssien mukana ohjelmaan tulee muun muassa mahdollisuus salata esitykset ja saada lisää tallennustilaa. Prezistä on myös tarjolla Student & Teacher -lisenssi, joka on ilmainen. Student & Teacher tilin aktivointiin vaaditaan koulun sähköpostiosoite, esimerkiksi edu-päätteinen. Prezin kotisivuilla kannattaa tutustua muiden tekemiin esityksiin ja saada niistä vinkkejä omaan esittämiseen. (Prezi 2013.)

SlideRocket muistuttaa enemmän esikuviaan kuten PowerPointia sen diakeskeisessä esitysmailmassa. SlideRocket on selaimessa toimiva työkalu, jolla luodaan diaesityksiä. Ohjelman tärkeimpiin ominaisuuksiin kuuluu mahdollisuus jakaa esitykset verkossa julkisesti tai tietyille ihmisille. Esityksen jakamisessa verkkopalvelussa on etunsa verrattuna pelkän esityksen lähettämiseen sähköpostilla. Kun esitys jaetaan ohjelman kautta, tekijä pystyy vielä muuttamaan ja parantamaan esitystä jälkikäteen. SlideRocket -ohjelman kuvankäsittelyominaisuudet häviävät hieman kiinteästi tietokoneille asennettaville ohjelmille, mutta ohjelman pätevyys onkin sen verkko-ominaisuuksissa ja mahdollisuuksissa työstää diaesityksiä yhdessä eri tietokoneilta. Ohjelman perus lisenssi on ilmainen. Lisätoimintojen saamiseksi täytyy hankkia maksullinen Pro tai Enterprise -lisenssi. (Harris 2009.)

3 OPPAAN LAATIMINEN

Tässä luvussa esittelen ensin tarkemmin toimeksiantajan eli Lahden tiedepäivän. Toimeksiantajan esittelyn jälkeen käsittelen opasvihkon laatimisen teoriaa ja viimeisenä käsittelen prosessin kuinka laadin tuotoksen Presi(i)s: Opas esityksen suunnitteluun (LIITE 1). Oppaan nimi sisältää kaksi merkitystä: esitysslangisana presis, jolla tarkoitetaan yleisesti esitystä ja esitystilannetta sekä presiis joka tarkoittaa asian tekemistä tarkasti. Sanoista muodostuu siis merkitys tarkasti tehty esitys.

3.1 Toimeksiantaja Lahden tiedepäivä

Lahden tiedepäivä on vuosittain järjestettävä seminaari, jonka tarkoituksena on tehdä Päijät-Hämeessä tehtyä laajaa tutkimus- ja kehitystyötä tutuksi. Tärkeänä tavoitteena seminaarissa on antaa tilaisuus alueella toimivien korkeakoulujen tutkijoille verkottua muiden tutkijoiden kanssa ja esittää tehtyä tutkimusta yleisölle. Tapahtuma luo myös osaltaan vuorovaikutusta maakunnan tutkijoiden, toimijoiden ja asukkaiden välille. Seminaarin järjestäjinä toimivat nykyisin Haaga-Helia ammattikorkeakoulun Vierumäen yksikkö, Lahden ammattikorkeakoulu ja Lahden yliopistokeskus. Tiedepäivän toteuttamisesta vastaa Korkeakoulutyöryhmä ja siihen kuuluva ohjelmatyöryhmä, jossa järjestävät tahot ovat edustettuina. Vuonna 2012 Lahden tiedepäivä -tapahtuma järjestettiin oppimiskeskus Fellmanniassa ja tapahtuma keräsi noin 350 kävijää ja seminaariesityksiä oli noin 40. (Lahden yliopistokeskus 2013.)

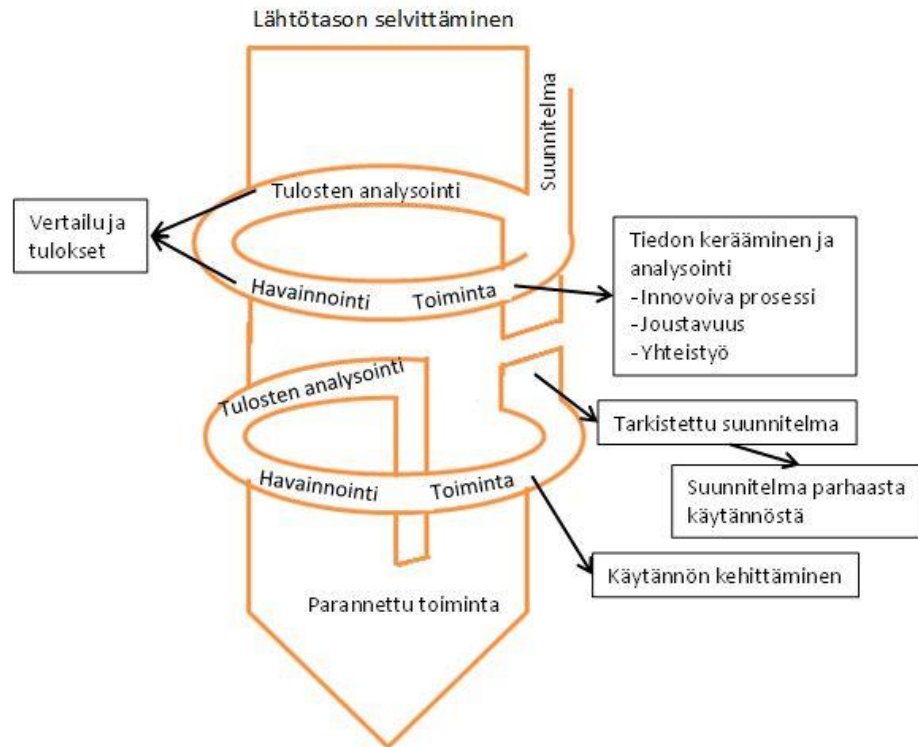
Lahden tiedepäivä on järjestetty kymmenen kertaa ja vuonna 2012 tapahtuma valittiin Lahden vuoden korkeakouluteoksi. Perusteina palkitsemiselle oli muun muassa tapahtuman tehtävä osana alueen elinkeinoelämän ja ihmisten hyvinvoinnin edistäjänä. Vuosittain järjestettävä tapahtuma tarjoaa hyvän otoksen Päijät-Hämeen alueella tehtävän tutkimus ja kehitystyön tuloksista. (Lahden kaupunki 2012.)

3.2 Benchmarking- ja toimintatutkimusmenetelmä tutkimusprosessina

Opinnäytetyön menetelmäosiossa käytin Kyrön (2004, 52–73) tekemää englantinkielistä tutkimusta siitä, miten benchmarkingia eli esikuva-arviointia voidaan pitää toimintatutkimuksen prosessina. Tutkimuksen lähtökohtana oli, että jos benchmarkingia voidaan pitää erityisenä toimintatutkimuksen muotona, niin siinä tapauksessa tulee kiinnittää enemmän huomiota suunnitteluun, tarkkailuun, tulosten vertailuun ja teoriakehyksen käyttämiseen, mikä taas on keskeistä tieteellisessä toimintatutkimuksessa. Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään miltä osin benchmarking ja toimintatutkimus liittyvät toisiinsa sekä niiden mahdolliset erot.

Toimintatutkimuksen tarkoituksena on etsiä ratkaisuja organisaatiossa oleviin konkreettisiin ongelmiin kyseenalaistamalla vallitseva käytäntö ja kehittämällä keino muuttaa kyseinen tapa paremmaksi. Benchmarkingin tarkoitus on joko oppia muiden erinomaisista käytännöistä tai käytäntöjen luominen muiden kanssa. Menetelmä keskittyy samaan aikaan ulkoisten ja sisäisten käytäntöjen tutkimiseen. Molemmat menetelmät pyrkivät parantamaan organisaation käytäntöjä. Benchmarking -menetelmässä voidaan käyttää hyväksi toimintatutkimuksen tapaa opettaa uusia tapoja ja toimintatutkimuksessa voidaan pohtia miten benchmarkingissa opitaan siitä mitä muut ovat jo oivaltaneet.

Kyrö (2004, 63–65) käyttää toimintatutkimuksen prosessin kuvaamiseen toimintatutkimuksen spiraalia (Kuvio 3). Toimintatutkimuksen spiraalin mukaan tutkimus etenee kahdessa syklistä, jossa ensimmäisessä vaiheessa hahmotellaan lähtötaso ja ongelma, johon haetaan ratkaisua. Vaiheen tarkoitus on olla joustava ja tukea innovointia millä haetaan parannusehdotuksia.

Kuvio 3. Toimintatutkimuksen spiraali (Kyrö 2004, 63)

Varsinainen työ aloitetaan suunnittelemalla teoreettinen pohja tutkimukselle, joka samalla tarkentaa työn tavoitteita. Toimintavaiheen tarkoitus on etsiä konkreettisia ratkaisuja yhteistyön avulla ja kokeilemalla erilaisia ratkaisuja. Ratkaisujen toimintaa arvioidaan tutkimalla niiden vaikutuksia. Havainnointivaihe erottaa selkeimmin toimintatutkimuksen käytännöntyöstä. Siinä keskitytään kuinka kerätä tietoa analysoitavaksi. Tietoja voidaan kerätä päiväkirjoista, portfolioista, kyselyillä ja niin edelleen. Vaikka toimintatutkimukseen kuuluu tiedon analysoiminen samalla kun sitä kerätään, sisältää se myös aina viimeisenä tietojen analysoinnin ja arvioinnin miten tutkimus on onnistunut. Toimintatutkimuksen spiraalin mukaan kaikki vaiheet toistetaan siis kahteen kertaan, samalla syventyen tutkimuksen kohteeseen tarkemmin. (Kyrö 2004, 63–65.)

Benchmarking prosessin vaiheet vaihtelevat sen mukaan kuka menetelmän on kehittänyt. Peruskaava benchmarkingin prosessissa on: suunnittele, kerää tietoa, analysoi tulokset ja toimi. Molemmat menetelmät siis sisältävät saman peruskaavan. Molemmissa menetelmissä voidaan käyttää syklistä tapaa kerätä ensin tietoa

yleisesti ongelmasta ja toisella kertaa pyrkiä luomaan ratkaisuja havaittuihin ongelmiin. Erona menetelmissä on toimintatutkimuksen tapa kerätä taustateoria tieteelliseltä pohjalta ja benchmarkingin tapa kerätä tieto havainnoimalla toimintaa. Tutkimuksen lopputuloksena toimintatutkimuksen lähestymistapa on lupaavasti luomassa yhdistävää tekijää tieteellisen ja käytännölliselle tietämykselle benchmarkingissa. (Kyrö 2004, 67–70.)

Opinnäytetyössä käytin toimintatutkimuksen menetelmää määrittämään Lahden tiedepäivä 2012 -tapahtuman diaesitysten laatua. Kun aloitin työn, toimeksiantajalle oli jo muodostunut käsitys, että Lahden tiedepäivän esityksiä olisi kannattava tutkia. Toimeksiantaja oli siis jo määrittänyt itsekkin toimintatutkimuksen spiraalin ensimmäisen vaiheen eli alustavan ongelman selvittämisen. Suunnitteluvaiheessa sovimme työn tavoitteiksi Lahden tiedepäivä 2012 diaesitysten nykytilan kartoittamisen ja sen jälkeen keinojen kehittämisen niiden parantamiseen. Tämän jälkeen aloitin diaesitysten havainnoinnin tutkimalla Lahden tiedepäivä 2011 -esityksiä. Etsin diaesityksissä esiintyviä mahdollisia ongelmia, miettimällä samalla minkälaista teoriaa niiden parantamiseen tarvittaisiin. Tässä vaiheessa huomasin jo diaesitysten olevan tylsähkön oloisia ja sisältävän runsaasti tekstiä. Ensimmäisen havainnoinnin jälkeen tiesin paremmin, minkälaista teoriamateriaalia minun tulisi kerätä työtä varten. Varsinaisen teoriaosuuden keräämisen jälkeen pohdin millä tavalla keräisin tietoa Lahden tiedepäivä 2012 esityksistä. Valitsemani ratkaisu oli seurantalomakkeen tekeminen, jonka avulla tahdoin kartoittaa kuulijoiden mielipidettä esityksistä. Kerron esitysten kartoittamisesta ja analysoinnista tarkemmin seuraavassa luvussa.

Benchmarkingin avulla pystyin määrittelemään opinnäytetyössäni mikä on hyvä esitys, hyödyntämällä minulle muodostunutta niin sanottua hiljaista tietoa. En siis lähtenyt työssä erityisesti hankkimaan uusia benchmarkingille tyypillisiä esikuvia siitä mikä on hyvä esitys vaan käytin jo näkemiäni esityksiä. Yhteistä mielestäni hyville esityksille on ollut niiden innostava sisältö ja niiden tapa välittää tietoa.

Esimerkkinä voin mainita jo opinnäytetyön taustassa mainitun Maarten Vannesten pitämän esityksen. Osan esityksen mieleenpainuvuudesta toi toki minulle täysin uusi esitysovellus Prezi, jolla esitys pidettiin. Suurimman vaikutuksen esityksessä teki kuitenkin sen helposti seurattava rakenne ja visuaalisten elementtien käyt-

täminen. Vanneste tiesi tarkasti miten esitys eteni, koska hän oli varmasti käyttänyt aikaa esityksen laatimiseen ja suunnittelemiseen. Vaikka esitys oli englanniksi, hän ei sisällyttänyt esitykseen tekstiä lähes ollenkaan. Rauhallinen tahti ja havainnollistavan materiaalin käyttö riitti. Jälkikäteen kun itse opettelin käyttämään Preziä, ymmärsin miksi Vanneste osasi esityksensä niin hyvin. Prezin uudenlainen tapa tehdä epälineaarisesti eteneviä esityksiä vaatii sen, että esitys suunnitellaan hyvin.

Toisena esimerkkinä arvostamistani esityksistä voin mainita jo edes menneen Steve Jobsin pitämät Apple tuote-esittelyt. Seurasin Applen tuote-esittelyjä verkossa, vaikka en koskaan ole omistanut yhtään Applen tuotetta, siksi että Jobsin esitystä oli viihdyttävä katsoa. Tuote-esittelyissä käytettävien diojen luulisi olevan täynnä listattuja ominaisuuksia, erilaisia tilastoja ja numeroita. Jobsin esittäessä diat kuin vaihtuivat itsestään ja vaivattomasti. Diat olivat selkeitä ja sisälsivät suuria kuvia tuotteesta. Jobs osasi myydä uuden tuotteen ja samalla luoda kuulijassa tarpeen tuotteen omistamisesta. Minäkin kyllä havaitsin tarpeen, joita Jobs esitti, mutta tarkkana rahankäyttäjänä käytin kilpailevia tuotteita. Minä seurasin esityksiä niiden viihdyttävyyden tähden ja samalla sain tietää millainen tekninen tuote olisi kohta kaikkien käytössä.

Muun muassa nämä kaksi esimerkkiä ovat muodostaneet minun käsitykseni hyvästä esityksestä. Olin siis tietämättäni harrastanut benchmarkingia jo ennen tämän opinnäytetyön aloittamista. Olen ottanut oppia alan parhaista.

3.3 Esitysten systemaattinen kartoitus

Lahden tiedepäivä 2012 esitysten kartoitukseen laadin seurantalomakkeen esitysten ulkoasun arviointiin (LIITE 2). Seurantalomake oli yhden A4 -arkin kokoinen, joka taitettiin vihkoseksi ja sisälsi näin neljä A5 kokoista sivua. Lomake sisälsi saatesivun ja kolme identtistä seurantakaavaketta. Saatesivu sisälsi lomakkeen taustat ja ohjeet. Saatesivulla pyydettiin vastaajalta taustatiedoiksi myös asema, organisaatio ja kuinka usein vastaaja pitää esityksiä. Lomakkeen sisältämän kolmen seurantakaavakkeen tarkoitus oli kerätä tietoa mahdollisimman useista esityksistä. Lomakkeen avulla pystyin myös itse arvioimaan esityksiä samoilla kriteereillä kuin vastaajatkin. Seurantalomakkeen suunnittelussa käytin mukailtua

Osgoodin viisi portaista kyselyasteikkoa. Osgoodin asteikossa kysymysten vastaukset sijoitetaan viisi tai seitsemänportaiselle asteikolle, jonka ääripäät ovat toistensa vastakohtia (Heikkilä 2005, 53).

Lomakkeen kysymykset pohjautuivat tämän työn teoriaan sekä minulle muodostuneeseen hiljaiseen tietoon siitä, millaisena pidän hyvää esitystä. Ensimmäisellä kysymyksellä tahdoin selvittää miten kuulija koki esityksen yleisvaikutelman. Yleisvaikutelmaan vaikuttaa useat tekijät, kuten esityksen rakenne ja diojen tyyli. Toisella kysymyksellä pyrin selvittämään esityksen helppolukuisuutta. Helppolukuisuuteen vaikuttaa eniten tekstin määrä, sen muotoilu ja fonttien koko. Lukemista saattaa myös vaikeuttaa diaesityksessä käytetyt taustakuvat ja kuviot. Kolmantena kysymyksenä kysyin esityksessä käytetyn tekstin määrää. Liian paljon tekstillä dioista saadaan hyvin puuduttavia ja taas liian vähällä tekstillä kuulija saattaa kokea jäävänsä kaipaamaan lisää. Tekstin määrää tahdoin selvittää siksi, että mielestäni sitä käytetään esityksissä pääsääntöisesti liikaa. Neljäs ja yksi mielenkiintoisimmista kysymyksistäni koski esityksissä käytettyjen kuvien määrää. Sijoitin kysymyksen tarkoituksella lomakkeen keskelle koska oletin vastaajan olevan silloin kaikkein virittäytynein vastaamaan kysymykseen. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, kaipaavatko kuulijat enemmän vai vähemmän kuvia. Viidennellä kysymyksellä tahdoin selvittää kuulijoiden mielipiteen tiedon määräästä esityksessä. Lyhyttä tieteellistä esitystä pidettäessä sekataustaiselle yleisölle on mahdollista saada yleisössä aikaan tuskastumista, jos kuulija kokee saavansa tietoa liikaa eikä ehdi käsittelemään sitä. Kuudennella kysymyksellä tahdoin kartoittaa, kokiko kuulija diaesityksen tarpeelliseksi, eli diaesityksen tuoma lisäarvo esitykselle. Seitsemännessä kysymyksessä kuulija sai antaa esityksen arvosanan asteikolla viidestä yhteen. Kahdeksanteen kysymykseen kuulijat saivat antaa vapaasti palautetta esityksestä.

Lomakkeen kehittämisvaiheessa testasin valitsemiani kysymyksiä opiskelijatovereillani ja pyysin myös kehitysehdotuksia Lahden ammattikorkeakoulun matkailun alan yliopettajalta Kirsi Kallioniemeltä. Testauksella tahdoin selvittää ymmärsivätkö vastaajat kysymykset samalla tavalla kuin olin ne tarkoittanut. Kehitysehdotusten ja testauksen tulosten mukaan muokkasinkin lomaketta, jonka jälkeen testasin sitä uudestaan, yhteensä neljä kertaa.

Pidin kysymysten määrän tietoisesti pienenä, jotta vastaaja pystyisi täyttämään lomakkeen vaivatta esityksen aikana tai heti sen jälkeen. Lomakkeessa on seitsemän asteikkokysymystä ja yksi vapaa kysymys. Muotoilin kysymykset tarkoituksella niin, että kysymysten vastausvaihtoehdot eivät kaikissa tapauksissa olleet samalla asteikolla (Taulukko 1).

Taulukko 1. Seurantalomakkeen kysymykset kaksi ja kolme

2. Esityksen helppolukuisuus	helppo	5	4	3	2	1	vaikea
3. Tekstin määrä esityksessä	liian vähän	5	4	3	2	1	liian paljon

Kysymyksessä kaksi paras vaihtoehto on numero viisi ja kysymyksessä kolme paras vaihtoehto on numero kolme kahden ääripään keskellä. Kysymysten erilaisella arvoasteikolla tahdoin välttää sen, että arvostelija ei pysty nopeasti valitsemaan neutraalia vastausta vaan vastaajan täytyi lukea kysymys ennen vastaamista. Lisäsin myös jokaiseen kysymyskohtaan rivin vastaajan omille parannusehdotuksille.

Alkuperäinen ajatukseni oli, että olisin tapahtumapäivänä aulassa ottamassa saapuvaa yleisöä vastaan, jolloin minulla olisi ollut mahdollisuus innostaa kuulijoita täyttämään lomakkeita. Tapahtumapäivänä ilmeni kuitenkin, että seurantalomakkeistani ei ollut saatu tulostettua ja jouduin tulostamaan ne itse aamulla tapahtumapaikalla. Tulostus saldoni riitti ainoastaan 20 lomakkeen tekemiseen. Minua tarvittiin myös tapahtuman järjestelyissä, mistä johtuen en ehtinyt markkinoida lomakettani yleisölle. Lomakkeista saadut palautteet eivät suoraan anna vastauksia Lahden tiedepäivän 2012 esitysten tasosta, vaan niitä täytyy verrata esittäjien luovuttamaan esitysmateriaaliin.

Seurantalomakkeista saadut palautteet käsiteltiin tapaamisessa toimeksiantajan edustajien Pokelan ja Antilan kanssa maaliskuun 2013 alussa. Lahden tiedepäivänä 2012 pidettiin 38 esitystä, joista PowerPoint esityksiä oli 31, esityksiä ilman havainnollistavaa materiaalia oli kuusi ja Prezi esityksiä oli yksi kappale. Seurantalomakkeita jaettiin 20 kappaletta, joista jokainen sisälsi lomakkeet kolmeen arvi-

ointiin. Seurantalomakkeita palautettiin täytettynä kuusi kappaletta. Yhteensä arvioituja esityksiä oli 17 kappaletta. Tapaamista varten tein palautteista diaesityksen, jossa arvioidusta esityksestä oli otettu kansikuva ja muistiinpanoihin liitetty kuulijan arviointi esityksestä, esimerkkinä (LIITE 3). Käsittelimme jokaisen palautteen erikseen roolileikkinä niin, että minä esitin arvioidun esityksen havainnollistavan materiaalin avulla valkokankaalta. Tällä käsittelytavalla pystyimme arvioimaan esityksen havainnollistavaa materiaalia ja esityksen rakennetta. Kuulijoiden arviointilomakkeista saimme lisätietoa siitä, miten esitys on toiminut puheen kanssa. Seurantalomakkeista huomasimme, että palautteet esityksistä olivat sävyiltään positiivisempia kuin meidän mielipiteemme pelkästä diaesityksestä. Tästä päättelimme, että kuulijat ovat keskittyneet enemmän kuuntelemiseen kuin lukemiseen ja diaesitys on ollut tarkoitettu tietoiskuksi, johon kuulija voi palata myöhemmin. Vaikka kuulijat antoivat esityksille arvosanaksi kaikissa paitsi yhdessä tapauksessa hyvän tai paremman, oli monissa arvioitu tekstiä ja tietoa olevan paljon ja kuvia vähän. Nämä tukivat päättelemiamme diaesitysten tarkoituksesta toimia jälkimateriaalina eikä niinkään mielenkiintoisena lisätukena puheelle. Kirjallisissa kommentteissa kuulijat olivat painottaneet diaesitysten selkeyden tärkeyttä ja sitä, että diaesitys saattoi olla jopa turha, mikäli puhuja oli todella hyvä. Tapaamisen päätteeksi listasimme Pokelan ja Antilan kanssa havaitsemamme kehityskohteet.

1. Diaesityksissä on liikaa tietoa ja tekstiä. Tietoa löytyi paljon ottaen huomioon esityksen keston, noin 15 minuuttia. Esitysten rakenne vaikutti hyvin suoraviivaiselta, ei havaittavissa tarinallistamista. Diaesitykset olivat hyvin tekstipainoisia ja puuduttavan oloisia.
2. Diaesitykset muistuttivat enemmän lisämateriaalia kuin puhetta tukevaa ja elävöittävää havainnollistamismateriaalia.
3. Kuvien käyttö. Diaesityksissä käytetyt kuvat olivat joko liian pieniä tai niitä oli yhdessä diassa liikaa. Osassa diaesityksistä ei käytetty kuvia ollenkaan.
4. Selkeyden parantaminen. Diaesitykset sisälsivät paljon kohteita, joita ei pysty lukemaan tai tulkitsemaan yleisöstä. Diaesityksen fontit olivat liian pieniä, kaaviot olivat liian tarkkoja luettavaksi kauempaa. Diaesityksissä käytetyt taustat häiritsivät hahmottamista

Erityisesti näiden neljän kehittämiskohteen parantaminen on oppaan pääpainoalueena.

3.4 Opasvihko

Hyvä opas lähtee lukijan tarpeesta. Tarpeena voi olla lukijan auttaminen oppimaan, tietämään tai tekemään uutta. Opas on lahja tekijältä lukijalle. Opas tulee laatia lukijan näkökulmasta; miten hänen katsomus asiaan muuttuu luettuaan oppaan? On tärkeää tietää kenelle opas tehdään. Liian perusasioita sisältävä teksti tuntuu lukijasta turhalta ja lapselliselta. Toisaalta liian vaikeasti käsitelty asia ajaa lukijan helposti pois tekstin parista. Tekstin näkökulmalla on väliä. Teksti voi olla kirjoitettu kollegan, auktoriteetin, kanssakulkijan tai tarkkailijan näkökulmasta. Väärästä näkökulmasta kirjoitettu teksti saattaa vieraannuttaa lukijan aiheesta. Auktoriteettisesti kirjoitettu teksti väärälle lukijalle voi tuntua pakottamiselta tai turhalta jyrinältä. Kanssakulkijan näkökulmasta kirjoitetussa tekstissä on hyvä käyttää esimerkkejä, joihin lukija pystyy samaistumaan. (Rentola 2006, 92,93,95)

Oppaan pääkohderyhmä on Lahden tiedepäivän aikana esiintyvät puhujat, jotka tulevat useilta eri sektoreilta. Vuonna 2012 tapahtumassa oli puhumassa useita tutkijoita, projektitutkijoita, professoreita, erikoistutkijoita, opettajia ja lehtoreita. (Antila 2013.) Yhteistä puhujille on tiedetausta ja korkeakoulutus. Puhujat hallitsevat vähintään perustoiminnot esityssovelluksista ja esittämisestä. Tämän vuoksi päätin jättää oppaasta pois esityssovellusten käytön perusasiat, kuten diojen perustyylin muokkaamisen. Keskityin oppaassa enemmän neuvomaan ja herättämään ajatuksia esitysten kehittämisestä sekä antamaan tarkempia ohjeita neuvojen tekemiseen toteuttamiseen. Liian tarkkoilla ohjeilla oppaasta olisi tullut hyvin raskas luettava ja pitkä. Tarkkojen ohjeiden riskinä, vaikkakin pienenä riskinä, on saada aikaan hyvin samanlaisia diaesityksiä.

Havainnollistaen kirjoitettu viesti saavuttaa lukijan parhaiten, kun se kirjoitetaan käsin kosketeltavaksi, konkreettisesti ja elävästi. Havainnollinen teksti suosii aktiivimuotoisia verbejä passiivien sijaan. Havainnollistavassa tekstissä tekijää tai tekemistä ei piilotella, vaan kerrotaan rehellisesti kuka tekee ja miten. (Mertanen 2007, 36.) Päädyin kirjoittamaan oppaan käyttämällä kanssakulkijan lähestymistapaa, havainnollistaen. Tyylillisesti pyrin kirjoittamaan oppaan selkeällä

asiasuomella, mutta tuttavallisella asenteella. Tahdoin enemmän johdattaa lukijaa antamalla esimerkkejä ja neuvoja miten toimia, enkä niinkään käskä tai pakottaa. Otin kirjoitustyyliissä pienen riskin valitsemalla puhuttelevan tyylin, vaikka osa oppaan kohderyhmästä on pitkänlinjan tutkijoita ja akateemikkoja, joille passiivimuotoinen puhuttelu on totutumpaa. Realistisesti ajatellen, uskon kuitenkin oppaan vetoavan aluksi nuorempaan tutkijakuntaan, minkä jälkeen toivon myös vanhempien tutkijoiden kiinnostuvan aiheesta.

Fonttien valinnassa täytyy miettiä valitun kirjasintyylin antamaa vaikutelmaa, helppolukuisuutta ja sitä luetaanko teksti tietokoneen ruudulta vai tulostettuna paperilta. Näyttöpäätteiltä luettaessa pidetään yleisesti groteski fontteja helppolukuisina. Groteskeja fontteja ovat esimerkiksi Arial, Calibri ja Verdana. Groteski fonteissa kirjaimet ovat tasapaksuja, tikkukirjain mallisia eikä niissä ole päätteitä. Antiikva fontteja ovat esimerkiksi Times New Roman ja Georgia. Antiikva fontteja käytetään enimmäkseen painetuissa kirjoissa ja lehdissä. Antiikva kirjaimissa on koristeelliset päätteet ja kirjainten paksuus vaihtelee. Perussääntönä fonttien valinnassa on, että työssä käytetään vain kahta fonttia, joskus kolmea ja leipätekstin ollessa groteski valitaan otsikoksi antiikva tai toisinpäin. Liian usean fontin käyttäminen tekee tekstistä vaikealukuista ja sekavaa. (Juselius 2013.) Minä päädyin valitsemaan oppaan leipätekstiksi groteskin Calibrin sen helppolukuisuuden vuoksi. Calibri on fonttina yksinkertainen ja sen lukeminen on miellyttävää näyttöpäätteeltä. Opas tullaan julkaisemaan sähköisenä verkkoon, jolloin lukija todennäköisesti silmäilee tekstin ensin tietokoneella ennen kuin päättää, käyttääkö opasta sähköisenä vai tulosteena. Otsikoiden fontiksi valitsin antiikvan Georgian, koska pidän siitä itse ja siksi, että se on klassisen tyylikäs. Tekstin rakenteen valinnassa päädyin jakamaan tekstikentän kahteen palstaan, saaden näin lyhyistä kappaleista selkeitä ja helposti luettavia.

Kuvien käyttämiselle oppaissa on vankat perusteet. Kuvat ja kuviot auttavat hahmottamaan asioita, joiden ymmärtäminen pelkästä tekstistä on haastavaa. Kuvien valinnassa tuleekin miettiä niiden tarkoitusta. Kuvien tarkoitus on sama kuin tekstin, auttaa ymmärtämistä ja muistamista. Kuvat ovatkin lyömättömiä havainnollistamaan, yhdistämään ja tiivistämään sanomaa. (Mertanen 2007 62,63.) Oppaan kuvittamisessa käytin enimmäkseen Flickr -kuvapalvelun CC -lisensoituja kuvia ja kuviot tein PowerPointin omilla työkaluilla. Pyrin valitsemaan selkeitä, hyvä-

laatuksia ja hahmottavia kuvia selkeyttämään sanomaani. Kuvien asettelussa hyödynsin kolmannesten säännön ohjetta, silmää miellyttävän sivun asettelun tuottamiseen.

Päätin tehdä oppaan hieman epätavallisella sovelluksella, eli PowerPointillä. Valitsin PowerPoint sovelluksen tavallisen tekstinkäsittelyohjelman sijaan siksi, että näin pystyin samalla näyttämään, kuinka diaesitys taipuu toimivaksi dokumentiksi. Oppaan asettelu noudattaa siis teoriaosuudessa käsiteltyä jaettavan materiaalin ohjetta. Oppaan rakenteeseen kuuluu kansilehti, sisällysluettelo, alkusanat, varsinaiset käsittelykappaleet ja suositeltava lisälukumateriaali sekä kuvien lähteet.

Pyrin sisällyttämään yhdelle sivulle ainoastaan yhden aiheen tai teeman, jotta luki- ja löytää tarvittaessa tietyn kohdan helposti. Toimeksiantajan toiveena oli, että opas olisi lyhyt ja napakka. Mielestäni valitsemani tapa luoda opas esitysovelluksen muistiinpanosivuja hyödyntäen ohjaa automaattisesti tiiviisti ja napakasti kirjoitettavaan tekstiin, koska kirjoitusala on rajoitettu kahteen kolmasosaan tavallisesta A4-arkista.

4 OPAS ESITYKSEN TUKENA

Opinnäytetyön ajatus syntyi alustavasti jo kaksi vuotta ennen tämän luvun kirjoittamista. Aiheena esityksen suunnittelu on mielenkiintoinen ja osaltaan siinä kiehtoo se, että miten yksinkertainen ongelma vaivaa vuodesta toiseen. Jos kerran diaesityksiä pidetään 350 kappaletta joka sekunti ympäri maailman, miksi niiden täytyy olla tylsiä ja masentavia. Aiheeseen liittyvää teoriaa löytyy jo hyvin, mutta sen olemassaolosta ei tiedetä. Enää tärkeintä olisi saada motivoitua esittäjät ottamaan ensimmäinen askel kohti parempia diaesityksiä. Opinnäytetyön tekijänä toivon, että työstäni on apua tuon ensiaskeleen ottamiseen.

Opinnäytetyöllä oli kaksi tavoitetta. Ensimmäinen tavoite oli kartoittaa Lahden tiedepäivä 2012 diaesitysten nykytila ja toisena tavoitteena oli etsiä ratkaisuja miten parantaa tulevia diaesityksiä. Opinnäytetyön kirjoittamisvaiheessa diaesitysten nykytila on kartoitettu ja niistä poimittu olennaiset kehittämiskohteet. Diaesitysten kartoittamiseen käytin menetelmänä toimintatutkimusta, jossa pyrin selvittämään diaesitysten kehityskohteita yleisön näkökulmasta. Tutkimuksessa hyödynsin hankkimaani tietoperustaa esityksen suunnittelusta ja visuaalisista diaesityksistä. Saadakseni lisää tietoa esityksistä, kehitin yleisölle annettavaksi seurantalomakkeen, jotta sain myös yleisön mielipiteitä selville ja kartoitettujen esitysten määrää suuremmaksi. Koen, että olen suoriutunut hyvin saavuttaakseni opinnäytetyön toisen tavoitteen eli tulevien diaesitysten parantamisen. Tekemäni opas mahdollistaa visuaalisten ja viihdyttävien diaesitysten tekemisen, kunhan neuvoja sovelletaan käytännössä.

4.1 Kehityskohteet

Tässä luvussa avaan tarkemmin luvussa 3.3 listattua neljää kehityskohdetta ja miten päädyin käsittelemään niitä tuotoksena syntyneessä oppaassa. Kehityskohteet valittiin arvioimalla tapahtumassa pidettyjä diaesityksiä opinnäytetyön toisessa luvussa käsiteltyjen teorioiden mukaan.

Ensimmäiseksi kehityskohteeksi päädyimme valitsemaan tiedon ja tekstin määrän diaesityksissä. Tieteellisten esitysten ongelmana on, miten välittää uutta tietoa kuulijoille, jotka eivät ole perehtyneet kyseiseen asiaan. Reynolds (2009, 80) alleviivaa tarinan tärkeyttä tiedon välittämisessä. Vaikeasti ymmärrettävä asia täytyy kertoa tarpeeksi yksinkertaisesti, että kuulija ymmärtää sen. Tarinoiden, kokemusten ja esimerkkien avulla kuulijat saadaan ymmärtämään helpommin. Oppaassa käsittelin tarinaa yksinkertaisen tarinankaaren avulla, jonka avulla esityksistä pystytään luomaan rakenteeltaan helposti seurattavia ja koukuttavia. Tekstin määrän ei tarvitse olla suhteutettuna tiedon määrään kuulijoille näytettävissä dioissa. Tufte (2003, 4) huomauttaa että diaesityksissä käytettävä grafiikka ei ole tarpeeksi tarkkaa, jotta sillä voitaisiin välittää tarkkaa tilastotiedettä, joten sitä ei tule laittaa dialle. Oppaassa käsittelen tarkan tiedon välittämisen keinona jaettavaa materiaalia.

Toiseksi kehityskohteeksi muodostui diaesitysten tyyli toimia enemmän lisämateriaalina, kuin esitystä tukevana havainnollistavana materiaalina. Tämä kehityskohde nostettiin myös yhdeksi opinnäytetyön tavoitteista, eli jaettavan materiaalin parantamiseksi. Godinin (2007) mukaan jaettavan materiaalin etu on yleisön kannalta se, että heidän ei tarvitse tehdä tarkkoja muistiinpanoja eikä puhujan tarvitse laittaa kaikkea tietoa diaesitykseen. Oppaassa käsittelin jaettavaa materiaalia kahden sivun verran, kun muut aiheet pidin yhdellä sivulla. Ensimmäisellä sivulla keskityin käsittelemään aihetta yleisesti; mitä hyötyä neuvojen noudattamisesta on ja että koko opas on luotu jaettavan materiaalin teorian pohjalta. Toisella sivulla annoin tarkempia ohjeita esitysovellusten muistiinpanosivujen käyttämiseen keinona tehdä jaettava materiaali. Ohjeet annoin sekä PowerPoint 2010 että Impress 3 sovellukselle. Ohjeessa käsittelin miten työskennellä muistiinpanosivulla ja miten se saadaan tallennettua PDF muotoon.

Kolmanneksi kehityskohteeksi nostimme diaesityksissä käytetyt kuvat tai kuvien käyttämättömyyden. Duarten (2011) mukaan diaesityksissä käytettävien kuvien täytyy olla tarpeeksi suuria, selkeitä ja oikeita siihen esitykseen. Esityksen kannalta on tärkeää varmistaa, että kuulijat pystyvät hahmottamaan kuvat nopeasti, jonka jälkeen he voivat keskittyä seuraamaan puhujaa. Lammin (2009, 148) mukaan kuvien käyttämisen hyöty on niiden kyvyssä muodostaa tunnetason yhteys kuulijoiden ja esittäjän välille. Tekstillä tunnetason yhteyden muodostaminen on haastavampaa. Omat huomioni diaesitysten kuvien käytössä oli, että esittäjät eivät olleet miettineet tarpeeksi käyttämiensä kuvien arvoa ja mahdollisuuksia viestin välittämiseen. Kuvista olisi saanut vaikuttavampia, jos niitä olisi käytetty dian kokoisina eikä vain täyttämässä tyhjää tilaa dian nurkissa. Kuvien valinnat olivat mielestäni hyviä ja sopivat käsiteltyihin aiheisiin, muutamasta turhasta leikekuvasta huolimatta. Oppaassa käsittelen kuvan voimaa dian käytössä esittämällä kaksi diaa vierekkäin. Molemmissa on sama avainajatus. Ensimmäinen dia on tekstipainotteinen pienellä kuvalla ja toinen dia kuvapainotteinen vähällä tekstillä. Tekstipainotteisessa diassa kuvana toimii alanurkassa oleva leikekuva pellestä ja kuvapainotteisessa koko dian kokoinen kuva oikeasta jonglööristä. Kahdella vertailevalla dialla pyrin tuomaan ilmi sen, että oikealla kuvalla pystytään korvaamaan tekstiä.

Neljännessä kehityskohteessa kiinnitimme huomiota diaesitysten sisältämiin kohteisiin, joita ei pystynyt tulkitsemaan yleisöstä. Lohtajan ja Kaihovirta-Rapon (2007,65) mukaan diaesityksissä ei saisi käyttää materiaalia, jota ei pysty näkemään tai kuulemaan esitystilassa. Mielestäni on täysin tarpeetonta yrittää havainnollistaa yleisölle esimerkiksi prosessikaaviota, joka on tarkoitettu käytettäväksi tietokoneen näytöllä tai tulostettuna A3 kokoisena paperina seinälle. Tarkkojen kaavioiden tai taulukoiden esittäminen tykillä on vaikeaa ja jopa mahdotonta. Aiheesta tulisi poimia tärkeimmät asiat ja heijastaa ne valkokankaalle samalla avaten asiayhteyttä puheessa yleisölle. Oppaassa käsittelin selkeyttämistä suosittelemalla siirtämään tarkat tiedot jaettavaan materiaaliin ja pitämään diat selkeinä.

4.2 Oppaan käyttäminen ja sen edut

Opas tullaan julkaisemaan sähköisessä muodossa todennäköisesti Lahden tiedepäivän kotisivuilla, jonka ylläpitäjänä toimii Lahden yliopistokeskus. Suurin mahdollinen hyöty oppaasta saadaan kun työtä markkinoidaan tapahtujien puhujille ja siinä vaiheessa kun puhujat toimittavat abstraktinsa tapahtuman järjestäjille, heille toimitettaisiin linkkinä tai liitteenä opas. Puhujille voidaan myös mainita, että opas on laadittu tutkimalla vuoden 2012 Lahden tiedepäivän diaesityksiä. Yhtenä mahdollisena markkinointikeinona olisi myös se, että minä esittäisin työni Lahden tiedepäivä 2013 tapahtumassa.

Opinnäytetyön lopullisia vaikutuksia diaesitysten laatuun Lahden tiedepäivä tapahtumassa täytyy odottaa marraskuuhun 2013. Tässä aluvuossa pyrin kuitenkin ennakoimaan millaisia vaikutuksia oppaan neuvoja noudattamisesta voidaan odottaa. Koska opinnäytetyön tavoitteisiin kuului, että oppaan tulisi olla helposti lähestyttävä, pyysin opiskelijatovereitani ja toimeksiantajan edustajia arvioimaan pystyisivätkö he soveltamaan oppaan neuvoja esityksen suunnitteluun. Saamani palautteen mukaan opas on tarpeeksi napakka, ohjeita pystyisi soveltamaan esityksen valmistelussa ja jaettava materiaali vaikuttaa toteutettavalta ja toimivalta ratkaisulta tiedon välittämiseen.

Muutoksen saaminen esitysten rakenteeseen ei ole helppoa. Vallassa oleva diaesitysten malli on tekstipainotteista ja kuvien tarkoitus on vain värittää tyhjiä kohtia diassa. Monet ovat nähneet hyviä ja loistavia diaesityksiä, joissa pääosassa on puhuja ja diat tuovat lisäarvoa herättämällä ajatuksia ja mielikuvia. Silti kun on aika pitää esitys, avataan esityssovellus ja kirjoitetaan siihen runsaasti tekstiä. Myönnän itsekin syylistyneeni tuohon diaesitysten perisyntiin. Olen opiskelujeni aikana pitänyt yhden esityksen, johon olen ollut tyytyväinen ja sekin oli opinnäytetyösuunnitelman esitystilaisuus, jolloin olin jo perehtynyt alustavasti aiheeseen. Ennen aiheeseen tutustumista diaesitykseni olivat tekstipainotteisia ja ne toimivat minulle tukisanalistoina, jotta muistaisin käsiteltävät asiat. Omien diaesitysten arviointi saikin minut ajattelemaan, miksi olen tehnyt huonoja diaesityksiä. Vastaukseksi oli, että en tiennyt parempia käytäntöjä ennen kuin luin teoksia ja artikkeleita esitysten heikkouksista ja mahdollisuuksista.

Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena on tulevien diaesitysten parantaminen. Diaesitysten parantaminen vaatii muutosta esittäjän ajatusmaailmassa. Uskon siihen, että jos puhujat poimivat oppaasta edes ohjeet jaettavan materiaalin tekemiseen ja vähentävät tekstin määrää diaesityksissä, saadaan aikaan positiivinen vaikutus esitysten tasoon. Muutoksen aikaansaaminen edellyttää kuitenkin sen, että puhujat haluavat muuttaa esitystyyliään. Arvioimme Lahden tiedepäivä 2012 tapahtuman diaesityksiä toimeksiantajan kanssa omien kokemustemme, kuulijoiden palautteiden ja tämän työn teorian avustuksella ja tulimme siihen johtopäätökseen, että esityksissä on parannettavaa. Koska omat opintoni loppuvat keväällä 2013 en henkilökohtaisesti pysty vaikuttamaan miten toimeksiantaja markkinoi tai suosittelee laatimaani opasta seuraavaa Lahden tiedepäivää varten. Omasta mielestäni onnistuin saamaan oppaasta toimivan kokonaisuuden ja toivon puhujien ottavan sen neuvot avoimesti vastaan.

4.3 Oma opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessini alkoi keväällä 2012 osana Tutkimus- ja menetelmäosaaminen 2 -kurssia, jonka aikana kehittelemme opinnäytetyösuunnitelmaa. Tuolloin sain idean toiminnallisesta opinnäytetyöstä ja siihen kuuluvasta ohjeesta esityksen suunnitteluun. Loppukeväästä tein harjoittelun ja kesän töitä, minkä johdosta siirsin opinnäytetyön aloittamisen syksyille. Syksyllä varmistui toimeksiantajaksi Lahden tiedepäivä ja pääsin aloittamaan kirjoitustyön. Toimeksiantajan varmistuttua tavoitteeksi määriteltiin Lahden tiedepäivä 2012 diaesitysten nykytilan selvitys ja tulevaisuuden diaesitysten parantaminen. Päätin käyttää diaesitysten nykytilan selvityksessä toimintatutkimuksen ja benchmarkingin yhdistelmää. Toimintatutkimusmenetelmän avulla pystyisin havaitsemaan diaesityksissä olevia virheitä ja sen kautta hakemaan niille ratkaisua. Benchmarking menetelmällä hyödyntäisin jo olemassa olevia mielipiteitäni diaesitysten laadusta.

Teoriaosuuden tietoperustan keräämisen aloitin lukemalla kirjoja ja niistä poimtuilla ideoilla työstin opinnäytetyön rakennetta valkotauluun kirjoitetulla ajatuskartalla. Valkotauluun oli helppo lisätä ja poistaa sopivia aiheita käsiteltävistä kappaleista. Ajatuskartan tärkeimpiä aiheita merkitsin värillisillä Post-it® Index teippimerkeillä, joilla merkitsin myös lähdekirjoista kyseistä aihetta koskevat si-

vut. Opinnäytetyön tekeminen ei ollut minulle kovinkaan luontevaa, koska olen enemmän tekijä kuin kirjoittaja, mutta vähän kerrallaan teoriaosuus alkoi muodostua.

Lahden tiedepäivä 2012 järjestettiin perinteisesti marraskuun viimeisenä tiistaina, eli 27. päivä. Alkuperäisen suunnitelman mukaan minun oli tarkoitus innostaa saapuvia kuulijoita aulassa opinnäytetyöstäni ja saada heidät täyttämään seurantalomakkeita päivän esityksistä. Tapahtumapäivänä osa avustajista ei päässytkään paikalle, joten jouduin auttamaan tilojen valmistelussa. Sain tehtäväkseni valmistella kaikkiin esitystiloihin tietokoneet ja videotykit. Tehtävänäni oli myös siirtää kaikki diaesitykset valmiiksi tietokoneille ja järjestää ne. Tiedostojen saaminen oikeaan järjestykseen vaati hieman odotettua kauemmin aikaa, joten en ehtinyt jakamaan yhtään seurantalomakkeistani henkilökohtaisesti. Alun velvollisuuksien jälkeen pääsin seuraamaan ja arvioimaan diaesityksiä. Tapahtuman jälkeen minulla oli vaikeuksia löytää motivaatiota kirjoittamiseen, jonka johdosta joulukuussa työ ei edennyt kovinkaan paljon. Helmikuussa sain motivoitua itseni kirjoittamaan taas työtä ja sain teoriaosuuden lähes valmiiksi.

Oppaan laatimisen aloitin maaliskuun alussa ja kirjoitustyö sujuikin vaivattomasti. Oppaan tekstiosuuden ollessa lähes valmis, pyysin jälleen opiskelijatovereideni mielipiteitä tuotoksesta ja mahdollisia kehitysehdotuksia. Rakentavaa palautetta pyysin tietysti myös toimeksiantajan edustajilta. Oppaan laatimisen jälkeen keskityin opinnäytetyön analyysin ja johtopäätöksien tekemiseen.

4.4 Työn arviointi

Ajatus opinnäytetyöstä, joka sisältäisi useita kymmeniä sivuja, pelotti minua jo opintojen alussa. En ole koskaan pitänyt liiemmin kirjoittamisesta, mikä osaltaan johti siihen, että jatkoin peruskoulun jälkeen ammattikouluun enkä lukioon. Tieteellisen tekstin tuottaminen ei missään vaiheessa muuttunut minulle helpoksi ja siitä syystä olenkin tyytyväinen saatuaani kerättyä mielestäni sopivan kattavan teoriaosuuden opinnäytetyöhöni.

Työn toisena päätavoitteena oli kartoittaa Lahden tiedepäivä 2012 diaesitysten nykytilaa. Omasta mielestäni onnistuin tekemään siistin ja toimivan seurantalo-

makkeen kuulijoiden mielipiteiden kartoittamiseen. Olin hieman pettynyt, kun en ehtinyt ottaa yleisöä vastaan tapahtumassa, jolloin olisin voinut esitellä heille opinnäytetyöni aihetta ja innostaa heitä antamaan rakentavaa palautetta. Teknisten ongelmien vuoksi seurantalomakkeita pystyttiin tekemään ainoastaan 20 kappaletta. Palautetuista kuudesta lomakkeesta löytyi kuitenkin arvioinnit 17 esitykselle kaikkiaan 38 esityksestä. Lomakkeista saadut tiedot ja toimeksiantajan edustajien kanssa käydystä palauteanalyysistä sain kuitenkin mielestäni tarpeeksi tietoa, johon perustella oppaan painotukset.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valitsemani yhdistelmä toimintatutkimusta ja benchmarkingia toimi mielestäni työssä hyvin. Vaikka toiminnallisissa opinnäytetoissa ei ole ehdottoman pakollista tehdä selvitystä, oli sen tekeminen mielestäni työlle tärkeää. Selvityksen avulla pystyin perustelemaan tuotoksessa käsiteltävät asiat ja aiheet. Toimintatutkimuksen prosessi sopi hyvin selvityksen luonteeseen ja pystyin valitsemaan siitä parhaimmat käytännöt omaan työhöni. Pelkän toimintatutkimuksen käyttäminen työssä olisi vaatinut syvällisempää panostamista kaikkiin sen vaiheisiin. Tämä taas olisi johtanut työn paisumiseen ja sopinut paremmin tutkimukselliseksi eikä toiminnalliseksi opinnäytetyöksi. Benchmarking -menetelmää olisi työssä voinut käyttää myös laajemmin, etsimällä erinomaisia esityksiä tapahtumista ja käyttäviä niitä esikuvina arvioinnissa. Toisaalta on hyvin vaikeaa löytää tietyssä aikataulussa sopivia tapahtumia, joista etsiä hyviä esimerkkejä. Työn aikataulun perusteella oli oikea ratkaisu käyttää benchmarkingia ainoastaan jo kokemieni esitysten hyödyntämiseen tutkimuksessa.

Itse oppaaseen olen hyvin tyytyväinen ja muutenkin sinutteleva kirjoitustyyli sopii minulle paremmin. Mielestäni opas toimii hyvänä esimerkkinä myös siitä, kuinka siistiä jaettavaa materiaalia esityssovelluksella voi tehdä. Pienenä haittana koin oppaassa sivujen rajallisen kirjoitusalan, joka pakotti tiivistämään tekstiä osassa kappaleita.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johdannossa määrittelin opinnäytetyön aiheeksi selvityksen tekemisen Lahden tiedepäivä 2012 aikana pidettävien diaesitysten nykytilasta ja kuinka niitä voitaisiin tulevaisuudessa parantaa. Opinnäytetyön menetelmää valitessani löysin mielenkiintoisen tieteellisen artikkelin, miten benchmarkingia voidaan pitää osana toimintatutkimusta sekä, miltä osin ne vastaavat ja eroavat toisistaan. Pystyin yhdistämään opinnäytetyössä toimintatutkimuksen ongelmälähtöisen ajattelumallin benchmarking -menetelmän mahdollistamaan tapaan hyödyntää oppeja alan parhailta.

Toimintatutkimuksen perusajatus sopi työn selvitystyöhön hyvin, kun tavoite oli saada selville mahdollisia ongelmia tapahtumassa pidettävistä diaesityksistä. Ensin perehdyin tapahtuman aikaisemman vuoden esityksiin ja niistä saaduilla ajatuksilla ryhdyin keräämään esityksen teorian viitekehystä. Käytin Lahden tiedepäivän 2012 diaesitysten nykytilan selvittämiseen tekemääni seurantalomaketta, jonka olin luonut tämän työn teorian ja minulle muodostuneen osaamisen avulla. Havainnoin diaesityksiä käyttämällä toimintatutkimus -menetelmää ja arvioin esityksiä vertaamalla niitä minulle muodostuneeseen käsitykseen hyvästä esityksestä, eli käytin siis benchmarkingia. Tein työssä tietoisien valinnan, enkä lähtenyt hakemaan työtä varten uusia esikuvia hyvistä esityksistä vaan käytin minun jo aikaisemmin näkemiäni hyviä esityksiä vertailukohtana.

Esitysten kartoittamisen jälkeen huomasin, että puhujilla on esityssovellusten peruskäyttö vähintäänkin hyvin hallussa, mutta esitysten sisältöön kaivattiin parannusta. Vanhahtava tekstipainotteinen esitystyyli hallitsi suurta osaa esityksistä ja kuvia käytettiin ainoastaan tyhjän tilan täytteenä. Löytyneisiin ongelmiin laadin oppaan esityksen suunnittelusta, jossa päätin painottaa visuaalista, kuvapainotteista esitystyyliä tekstipainotteisen sijaan. Oppaan on tarkoitus toimia apuna esityksen suunnittelussa ja neuvoa kuinka esityksistä saadaan kuulijaystävällisempiä.

Ensimmäinen tavoite työlle oli pystyä kartoittamaan tapahtuman diaesitysten nykytila. Mielestäni onnistuin tavoitteessa kohtalaisesti. Tapahtumapäivän aamuna ilmenneet ongelmat seurantalomakkeiden kanssa jäivät harmittamaan minua.

Vaikka koin että pystyin selvittämään hyvin minkälaisessa tilanteessa diaesitysten

taso on nyt, olisin toivonut saavani paremman otoksen kuulijoiden mielipiteistä. Toisen tavoitteen saavuttamiseen on minusta hyvät mahdollisuudet. Tekemäni opas on helppokäyttöinen ja sen avulla puhuja pystyy kehittämään esitystään. Varmoja vastauksia oppaan tuomasta parannuksesta ei pystytä antamaan vielä, koska seuraavaan tapahtumaan on vielä aikaa yli puoli vuotta.

Opinnäytetyön toimeksiantajalle tuotoksena syntynyt opas toimii lisäarvoa tuovana työkaluna, jonka avulla tapahtuman puhujille saadaan välitettyä tietoa, mitä he eivät ole välttämättä muualta saaneet. Tuotos on yksinkertainen opas, visuaalisen esityksen suunnittelusta ja kuulijaystävällisen esityksen pitämisestä. Oppaan aiheet ja ideat eivät ole mullistavan uusia, vaan asioita, joita esityksissä järjestelmällisesti laiminlyödään. Opinnäytetyöseminaarini jälkeen opiskelijatovereilta saatu palaute kiteytyi yhteen lauseeseen, ”mitä olen ajatellut, kun olen tehnyt huonoja esityksiä.”

Henkilökohtaisena tavoitteena minulla oli tehdä opinnäytetyö, jolla on oikeasti merkitystä. Halusin tehdä työn jota pystyisin itse hyödyntämään ja jota voisin suositella vapaasti muillekin. Työn teoriaperustaa kerätessäni huomasin kuinka mielenkiintoisia kirjoja ja artikkeleita aiheesta on kirjoitettu, mutta jotka eivät jostain syystä saavuta itse esittäjiä. Tutkimalla omia esityksistäni löysin samoja virheitä, kuin ne joihin haen tällä opinnäytetyöllä ratkaisua. En aikaisemmin tiedostanut kuinka huonoja diaesityksiä teinkään. Opinnäytetyön loppuvaiheilla pysytyn kuitenkin lupaamaan sen, että koskaan enää en esitä diaesitystä, joka muistuttaa puhujan muistiinpanoina käytettyjä tukisanalistoja.

Mahdollisena jatkona opinnäytetyöhön voisin ajatella vastaavanlaisen opinnäytetyön tekemistä, jossa keskityttäisiin puhujan henkilökohtaiseen esiintymistaitoon. Tästä työstä jätin esiintymistaidon pois, koska minulla ei ollut antaa siihen kovinkaan suurta henkilökohtaista panosta eikä kokemusta esiintymiseen valmentamisesta. Toisena jatkona ajattelisin vertailevan tutkimuksen tekemistä Lahden tiedepäivän yleisölle aiheesta esitysten laatu. Samaan aikaan puhujilta kartoitettaisiin esimerkiksi kuinka paljon aikaa he käyttävät esityksen taustatyöhön, suunnitteluun tai harjoitteluun. Tuloksia vertailemalla saataisiin selville miten esitykseen panostaminen vaikuttaa yleisön kokemaan laatuun.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

Atkinson, C. 2005. Want to persuade? Tell a story. *Presentations* 9/2005, 27–30.

Ford, N., McCullough, M. & Schutta, N. 2012. *Presentation patterns: techniques for crafting better presentations*. Upper Saddle River, NJ: Addison-Wesley.

Fryer, B. & McKee. 2003. R. *Storytelling That Moves People*. Harvard Business Review.

Heikkilä, T. 2005. *Tilastollinen tutkimus*. 5.-6. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kallio, H. 2006. *Point. Tehoa ja taitoa työelämän esiintymistilanteisiin*. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Kortesuo, K. 2010. *Avaa tästä: Käytännön käsikirja kouluttajalle*. Vantaa: Hansaprint Oy.

Kyrö, P. 2004. Benchmarking as an action research process. *Benchmarking: An International Journal*, Vol. 11 2004, 52–73.

Lammi, O. 2009. *Vaikuta visuaalisesti: Laadi selkeä esitys*. Helsinki: WSOYpro.

Lohtaja, S. & Kaihovirta-Rapo, M. 2007. *Tehoa työelämän viestintään*. Juva: WS Bookwell Oy.

Mertanen, V. 2007. *Tietokirjoittajan käsikirja*. Tampere: Vastapaino.

Morgan, N. 2005a. Esitykset, jotka vetoavat kaikkiin kuulijoihin. Teoksessa *Vakuuttavat ja motivoivat esitykset*. Helsinki: Perhemediat, 139–144.

Morgan, N. 2005b. Rakenna motivoiva esitys. Teoksessa *Vakuuttavat ja motivoivat esitykset*. Helsinki: Perhemediat, 36–39.

Nieminen, M. 2009. *Esiinny eduksesi: convince your audience*. Helsinki: WSOYpro.

Perron, B. & Stearns, A. 2011. A Review of a Presentation Technology: Prezi. *Research on Social Work Practice* 5/2011, 376–377.

Rentola, M. 2006. Hyvä opas. Teoksessa Jussila, R., Ojanen, E. & Tuominen, T. (toim.) *Tieto kirjaksi*. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy, 63–78.

Reynolds, G. 2009. *Esityksen suunnittelu: zen ja pelkistämisen taito*. Porvoo: WS Bookwell.

Tufte, E. 2009. *The Visual Display of Quantitative Information*. Toinen painos. Cheshire: Graphics Press LLC.

Tufte, E. 2003. *The Cognitive Style of PowerPoint*. Cheshire: Graphics Press LLC.

Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2003. *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Helsinki: Tammi.

Muut lähteet:

Antila, A. 2013. *Viestintäsuunnittelija*. Lahden yliopistokeskus. Haastattelu 22.1.2013.

Doumont, J.-l. 2007. Podcast - Creating Effective Presentation Slides [viitattu 29.1.2012]. Saatavissa: <http://pcs.ieee.org/podcast-creating-effective-presentation-slides/>.

Duarte, N. 2011. Avoiding the Road to PowerPoint Hell. [viitattu 20.12.2012]. Saatavissa:

http://online.wsj.com/article/SB10001424052748703954004576090053995594271.html?mod=WSJ_article_comments#printMode.

Godin, S. 2007. Really Bad PowerPoint. [viitattu 31.1.2013]. Saatavissa: http://sethgodin.typepad.com/seths_blog/2007/01/really_bad_powe.html.

Harris, C. 2009. REVIEW: SlideRocket. [viitattu 27.2.2013]. Saatavissa: <http://www.businesscomputingworld.co.uk/review-sliderocket/>.

Jakosuo, K. 2012. Tutkimus- ja menetelmäosaaminen 2: Toimintatutkimus. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu, matkailun ala [viitattu 11.3.2013]. Luentomateriaali. Saatavissa: <http://reppu.lamk.fi/mod/resource/view.php?id=360524>.

Juselius, U. 2013. Typografia. [viitattu 7.3.2013]. Saatavissa: <http://www.phpoint.fi/ulrikaj/www/typo.htm>.

Lahden kaupunki. 2012. Lahden tiedepäivästä vuoden korkeakouluteko. [viitattu 11.3.2013]. Saatavissa: <http://www.lahti.fi/www/bulletin.nsf/pfbd/4971D7FD129852E8C2257AC3002CE398>.

Lahden yliopistokeskus. 2013. Lahden tiedepäivä 12.11.2013. [viitattu 11.3.2013]. Saatavissa: <http://www.lahdenyliopistokeskus.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/?a=viewItem&itemid=442>.

Parks, B. 2012. Death to PowerPoint! [viitattu 31.1.2013] Saatavissa: <http://www.businessweek.com/articles/2012-08-30/death-to-powerpoint>.

Prezi Inc. 2013. [viitattu 17.2.2013] Saatavissa: <http://www.prezi.com>.

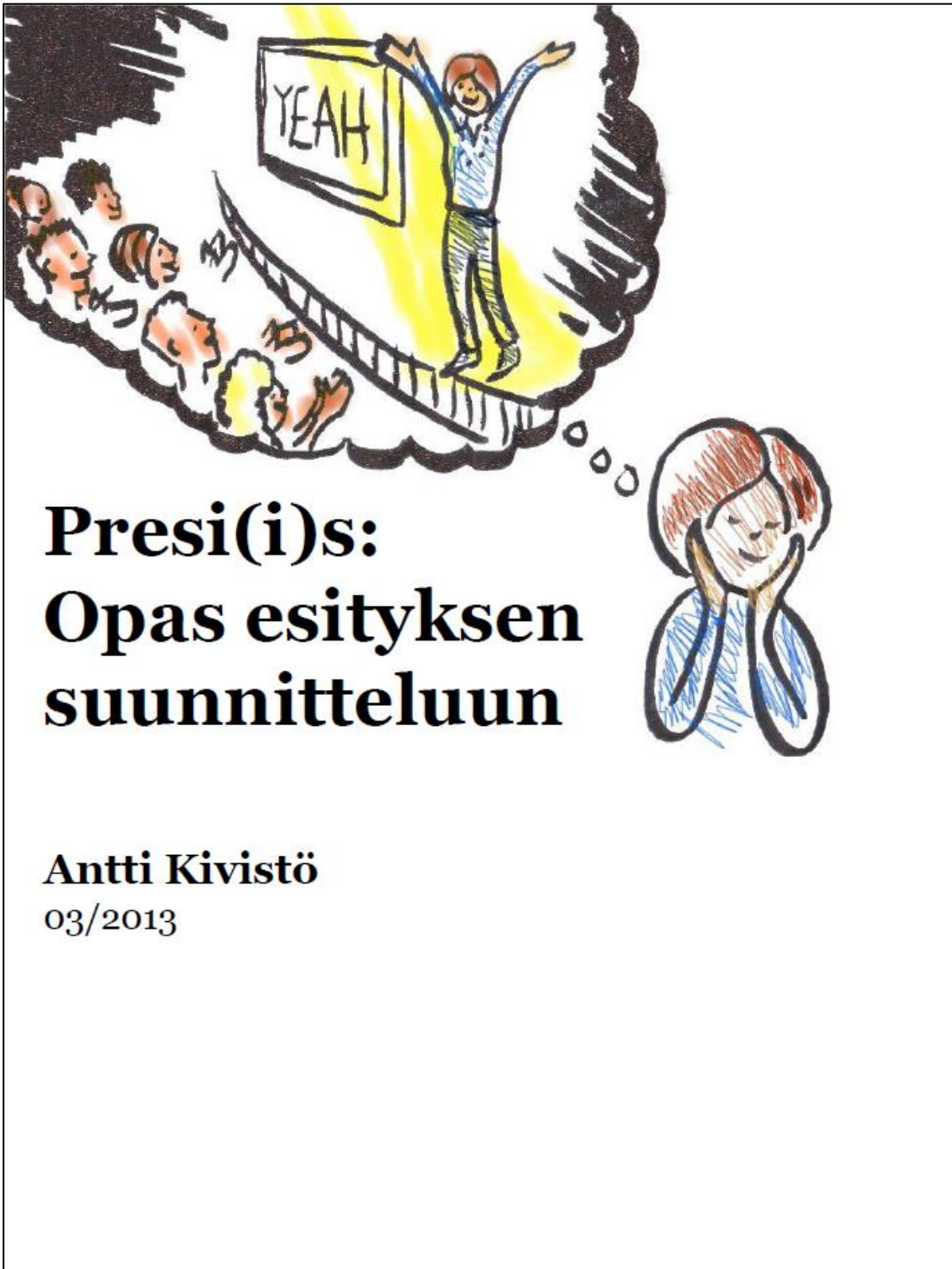
Wilder, C. & Bajaj, G. 2004. Presentation Survey Results. Wilder Presentations [viitattu 12.11.2012]. Saatavissa: <http://www.wilderpresentations.com/free-tools/presentation-survey-results>.

LIITTEET

LIITE 1. Presi(i)s: Opas esityksen suunnitteluun

[http://www.lamk.fi/palvelut/Documents/Presi\(i\)s.pdf](http://www.lamk.fi/palvelut/Documents/Presi(i)s.pdf)

[http://dl.dropbox.com/u/57802338/Presi\(i\)s.pdf](http://dl.dropbox.com/u/57802338/Presi(i)s.pdf)

Presi(i)s: Opas esityksen suunnitteluun

Antti Kivistö
03/2013

Sisällys

Lukijalle	2
Esityksen suunnittelu	3
Tarinat	4
Havainnollistava materiaali	5
Visuaalisuus	6
Sommittelu	7
Jaettava materiaali	8
Jaettava materiaali muistiinpanosivuilla	9
Puhujan muistiinpanot	10
Lisälukemista ja kuvien lähteet	11

Lukijalle

Presi(i)s: Opas esityksen suunnitteluun on tehty AMK opinnäytetyönä Lahden tiedepäivä -tapahtumalle. Oppaan nimi sisältää kaksi merkitystä: presis eli esitys ja presiis, jolla tarkoitan sitä, että asiat tehdään just eikä melkein. Leikkisä nimi kuvaa asennetta jolla opas on tehty: hauska mutta hyödyllinen. Opasta varten arvioitiin vuoden 2012 Lahden tiedepäivän esityksiä ja arviointien pohjalta valitsin oppaassa käsiteltävät aiheet. Työ on tarkoitettu yleisesti kaikille, jotka pitävät esityksiä työssään ja opiskeluissaan. Suosittelen opasta erityisesti luentomateriaalin suunnitteluun - vähän tekstiä dioihin ja lisätiedot jaettavaan materiaaliin.

Diaesitysten pitäminen on muodostunut yleiseksi tiedon välittämisen keinoksi. Vaikka esityksen pitäminen ja niiden näkeminen on nykyaikana hyvin yleistä, hallitsee diaesityksissä raskas, tekstipainotteinen tyyli. Oppaan tarkoituksena on päivittää vanhentuneita käytäntöjä ja ohjeistuksia esityksen laatimisessa. Vanhat ohjeet dioissa käytettävistä tekstin ja rivien määristä johtavat ainoastaan tylsiin ja puuduttaviin tekstiesityksiin.

Tekstikappaleissa pyrin antamaan selkeitä vinkkejä, miten esityksiä voidaan kehittää. Esityssovellusten ohjeet koskevat Microsoft Office PowerPoint 2010 ja OpenOffice Impress 3 -versioita. Tarkemmat ohjeet olen rajannut sinisten laatikoiden sisään.

Lahti 2013
Antti Kivistö

Sinulla on todennäköisesti aihe valmiina, mutta se ei vielä riitä. Esityksen aiheesta on työstettävä ydinkohdat, jotka tahdot yleisön muistavan. Yleisön kyky muistaa asioita on rajallinen, joten on tärkeää, että kuulijat muistaisivat juuri ne asiat, jotka sinä tahdot heidän muistavan.

Esitystä suunniteltaessa puhujan täytyy ottaa selville, kenelle esitetään. Se, kuinka tarkkoja määritelmiä voidaan käyttää, riippuu siitä, onko esitys kollegoille vai maallikoille. Hyväkin esitys menee hukkaan, jos se pidetään väärälle yleisölle.

Esitystapa määritellään myös suunnittelun alkuvaiheessa. Onko tarkoitus vain puhua, käyttää diaesitystä vai jotain muuta? Valitaanpa mikä esitystapa tahansa, pystytään helpommin järjestämään ajatuksia ja ideoita, kun

aloitetaan suunnittelu kynän ja paperin kanssa. Diaesityksen suunnittelemisen esitysovelluksessa on kankeaa ja sitä käyttämällä on paha tapa tyytyä ensimmäiseen ideaan. Paperilla on mahdollista hahmotella esityksen rakennetta ja kokonaiskuvaa.

Kuvassa opinnäytetyöseminaarini esityksen suunnittelua.

Suunnittelu ilman tietokonetta:

Analogisessa suunnittelutyössä toimii erinomaisesti värilliset Post-it® viestilaput. Viestilappujen vähäinen kirjoitusala pakottaa pitämään ideat napakkoina. Lappujen avulla on helppo hahmotella esityksen runkoa ja järjestystä.

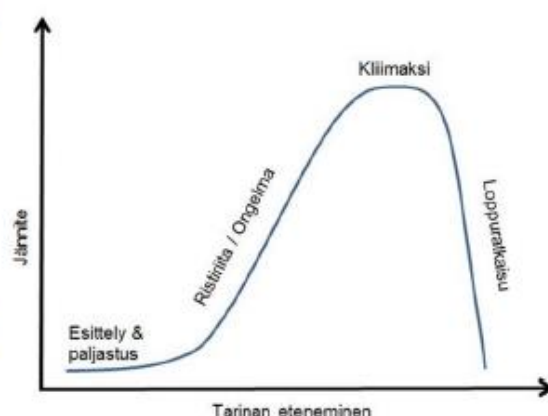

Oletko koskaan kiinnittänyt huomiota siihen, miten elokuvat, sarjat, kirjat ja hyvät esitykset etenevät samalla tavalla. Alussa tutustutaan sankariin, sankari kohtaa ylitsepääsemättömän vastoin käymisen, sankari selittää vastustajansa ja elää onnellisena elämänsä loppuun saakka.

Tarinalla pystyt elävöittämään esitystä ja saamaan yleisösi haluamaan lisää. Yksinkertaisimmillaan tarina koostuu neljästä osasta tai näytöksestä. Ensin esitellään alkutilanne, toiseksi etsitään ratkaisua alun ongelmalle, kolmanneksi ratkaistaan ongelma ja neljänneksi kerrotaan miten toimitaan jatkossa. Pitkässä esityksessä voit toistaa edellä mainittuja vaiheita ja johdattaa ne kohti loppuhuipennusta ja kokonaisratkaisua.

Koska tarinankulun perusajatus on kaikille tuttu, on sen avulla helppo seurata esitystä. Esityksen lopussa voit myös alustaa vielä yhden ongelman ja jättää sen niin sanotusti ratkaisematta - televisiosarjoista tuttu tapa lopettaa jakso jännittävään kohtaan ja koukuttaa katsoja haluamaan vielä lisää.

Havainnollistava materiaali ”Hei täällähän on kaikenlaista jännää”

Tärkeintä diaesityksessä on:

- Havainnollistaa puhujaa
- Elävöittää esitystä
- Toimia esityksen runkona
  - Auttaa puhujaa ajankäytössä
- Kuvata hauskesti aihetta

VS

Diaesityksen tarkoitus on havainnollistaa ja elävöittää puhujan sanomaa

Havainnollistavan materiaalin tarkoitus esityksessä on tukea, selventää ja värittää puhujan sanomaa. Varo kuitenkin innostumasta liikaa esityssovelluksista löytyvistä tehosteista ja taustoista. Ne kiinnittävät yleisön huomion, vaikka sen pitäisi keskittyä sinuun. Tarkoin harkittua tehostetta voidaan kuitenkin käyttää korostamaan esityksen avainasiaa. Kerran käytettynä tehosteella saadaan aikaan kontrasti, joka jää kuulijan mieleen.

Hyviä havainnollistamisen keinoja ovat kuvien, yksinkertaisten taulukoiden ja kaavioiden käyttäminen. Kuulijat pystyvät tulkitsemaan aihetta tukevan kuvan muutamassa sekunnissa, minkä jälkeen he voivat keskittyä kuuntelemaan sinua. Kuvien avulla saadaan yleisössä aikaan muistijälki, joka tekee aiheesta mieleenpainuvamman.

Havainnollistava materiaali ei ole esittäjän muistilista käsiteltävistä aiheista vaan muistamisen apukeino yleisölle. Muista, että kirjoittamalla kaiken diaesitykseen hukkaat samalla kaikkien aikaa yleisössä. Jos kaikki löytyy diaesityksestä, on puhuja turhaan esittämässä.

Tekstin käyttäminen diassa ei ole kiellettyä. Suosittelen kuitenkin pitämään tekstin määrän mahdollisimman vähäisenä, käyttämään kokonaislauseita ja tarpeeksi suurta fonttia. Tavallinen tapa esittää tekstiä iskulausemaisina listauksina on turhaa yleistämistä. Muutamalla hyvin laaditulla kokonaisella lauseella saat esityksestä selkeämmän ja helpommin sisäistettävän.

Visuaalisuus

Visuaalisesti selkeässä esityksessä teksti ja kuvat muodostavat kokonaisuuden, joka sitoo ajatuksen ja tunteen yhteen.

Esityksen visuaaliseen ilmeeseen vaikuttaa sovelluksessa käytettävä teema tai tausta. Useissa organisaatioissa on käytössä virallinen esityspohja, jolle esitys laaditaan. Jos mahdollista, käytä mallipohjan oletusasettelua vain ensimmäisessä ja viimeisessä diassa. Taustan grafiikka ja kuviot kannattaa piilottaa esityksen muissa dioissa. Esityksessä tärkeää on sen sisältö, ei koristeet.

Esitä dioissa vain sellaista materiaalia, minkä yleisö pystyy näkemään. ”*Ette varmaankaan pysty tätä lukemaan...*” ei kuulu esitykseen, vaan lisämateriaaleihin. Dioihin kuuluvat ainoastaan asiat, joita käsitellään sillä hetkellä.

Kuvien käytössä kannattaa suosia suuria ja selkeitä kuvia, jotka liittyvät aiheeseen ja herättävät tunteita.

Laadukkaita kuvia esitykseen löytyy esimerkiksi Flickr kuvapalvelun Creative Commons (CC) kuvapankista (flickr.com/creativecommons/).

Suosittelen valitsemaan kuvapankista Nimi mainittava (Attribution) –lisenssin alaisia kuvia, joita saa käyttää vapaasti, kunhan työssä merkitään kuvan julkaisijan tiedot.

Persoonallisen esityksen saat kun käytät itse otettuja tai piirrettyjä kuvia.

Creative Commons *Nimi mainittava* -lisenssin merkitseminen kuvaan:

Kuvan lähde, julkaisija, kuvan nimi, kuvan päiväys, CC lisenssi

Esimerkiksi

Flickr, Peter Shanks, catching air, 15.09.2007, CC Attribution license

Lisätietoa CC –lisensseistä:

<http://creativecommons.fi/lisenssit/>

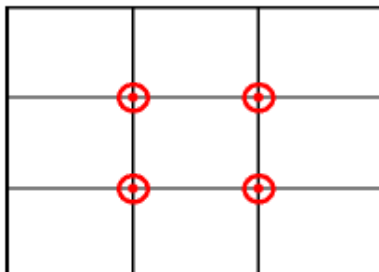
Sommittelu

Kolmannesten säännön mukaan tärkein asia sijoitetaan hieman sivuun keskipisteestä.

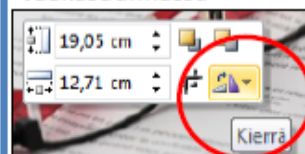
Diaa suunniteltaessa on hyvä tietää perusasiat sommittelusta. Ihminen pitää pientä epäsymmetriaa miellyttävämpänä kuin täysin symmetristä asettelua.

Kolmannesten sääntö on yksinkertainen tapa saavuttaa sopiva epäsymmetria diaesityksessä. Siinä dia jaetaan pituus- ja pystysuunnassa kolmeen osaan ja tärkein kohde tai asia sijoitetaan johonkin syntyneistä leikkauskohdista. Kolmannesten sääntöä käytetään yleisesti myös valokuvauksessa.

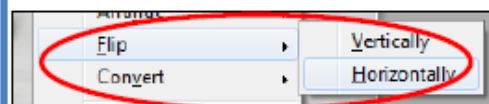

Jos diassa käytetään kuvaa elävästä olennosta, tulisi kuva sijoittaa niin, että sen katse on diaan päin. Diasta poispäin katsova kuva saa aikaan vaikutelman, että kohde on poistumassa diasta.

Kuvien kääntäminen peilikuvaksi:
PowerPoint 2010. Klikkaa kuvaa hiiren oikealla painikkeella, Kierrä, käännä vaakasuunnassa

Impress 3. Klikkaa kuvaa hiiren oikealla painikkeella, Flip, Horizontally

Jaettava materiaali

Yleisön huomio kiinnittyy puhujaan, kun ei tarvitse tehdä muistiinpanoja.

Jaettavalla materiaalilla on kaksi tarkoitusta: se vapauttaa esittäjän laittamasta kaikkea tietoa näkyviin ja se vapauttaa yleisön tarpeesta kirjoittaa tarkkoja muistiinpanoja esityksestä. Jaettavaan materiaaliin panostaminen toimii erityisen hyvin tieteellisissä esityksissä ja luennoilla. Jaettavassa materiaalissa pystyt esittämään tarkkaa tietoa, taulukkoja, lukuja ja termejä oikein ja tehokkaasti, kuormittamatta yleisöä liian suurella tiedon määrällä.

Kerro esityksen alussa, että olet laatinut kuulijoille lisämateriaalin esityksestä ja mistä materiaali on saatavilla, esimerkiksi tulostettuna esityksen jälkeen tai internetistä ladattuna tapahtuman jälkeen.

Helposti voisi ajatella, että jaettavan materiaalin tekeminen kaksinkertaistaisi esityksen suunnittelutyön. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Yksinkertaisin tapa tehdä jaettava materiaali on siirtää kaikki se teksti esityssovelluksen muistiinpano-osioon, mikä normaalisti kirjoitettaisiin dioihin. Vielä parempaa jälkeä saadaan, kun muistiinpanosivulle kirjoitetaan kokonaisia virkkeitä ja kappaleita.

Esimerkiksi tämä opas on tehty kokonaan PowerPointin muistiinpanosivuja hyödyntäen. Asettelu muistiinpanosivuissa menee n. 1/3 -sivua alkuperäiselle dialle ja 2/3 -sivua muistiinpanoille. Esityksestä saadaan siisti, jaettava materiaali, kun se tulostetaan tai tallennetaan PDF – muotoon.

Jaettava materiaali muistiinpanosivuilla

*Tässä kappaleessa kerron tarkemmin
esityssovellusten muistiinpanosivuista ja
miten niistä laaditaan toimiva jaettava
materiaali.*

*Kuvakaappaus harjoitustyöstä,
jolla testasin muistiinpanosivujen
toimivuutta jaettavana
materiaalina.*

Koala eli pussikarhu (*Phascolarctos cinereus*) on australialainen puissa elävä pussieläin. Se on koalojen heimon ainoa jäljellä oleva laji.

Koala syö ravinnokseen eukalyptusten lehtiä ja koska lehdet ovat myrkyllisiä, kykenee se syömään kuitenkin vain joitakin eri eukalyptuslajeja. Lehdet ovat kuitupitoisia, vähäravintoisia ja vaikeasti sulavia, joten koala nukkuu suurimman osan päivästä säästäten näin energiaa.

Koalan tunnistaa helposti kookkaasta kuonostaan ja määrittämisestä olemuksestaan.
(Wikipedia 2013.)

Muistiinpanosivuilla pystytään lisäämään tekstiä normaalissa dianäkymässä klikkaamalla dian alapuolella olevaa muistiinpanokenttää, mutta saadaksesi kaiken irti muistiinpanosivuista, sinun täytyy valita muistiinpanonäkymä.

PowerPoint 2010 -sovelluksessa:

Muistiinpanosivu löytyy *Näytä* -valikon *Esitysnäkymistä*.

Impress 3 -sovelluksessa:

Muistiinpanosivu löytyy *Näytä* -valikosta. Molemmissa sovelluksissa on mahdollisuus muokata muistiinpanojen perustyyliä, jolloin pystyt varmistamaan, että kaikilla sivuilla teksti on samanlaista.

Muistiinpanosivuilla pystytään lisäämään tekstiä, kuvia, kaavioita ja taulukoita. Taulukot ja kaaviot voidaan tuoda myös taulukkolaskentasovelluksista.

PowerPoint sovelluksella pystyy myös jakamaan tekstin palstoihin.

Molemmilla sovelluksilla tulostetaan valitsemalla *Muistiinpanosivut* pelkän koko sivun diojen sijaan.

Muistiinpanosivujen tallentaminen PDF -tiedostoksi:

PowerPoint 2010

[Tiedosto] - [Tallenna nimellä] -

[Tallennusmuoto: ⇒ PDF] - [Asetukset]

- [Julkaistava kohde ⇒ Huomautussivut]

- [Ok] - [Tallenna]

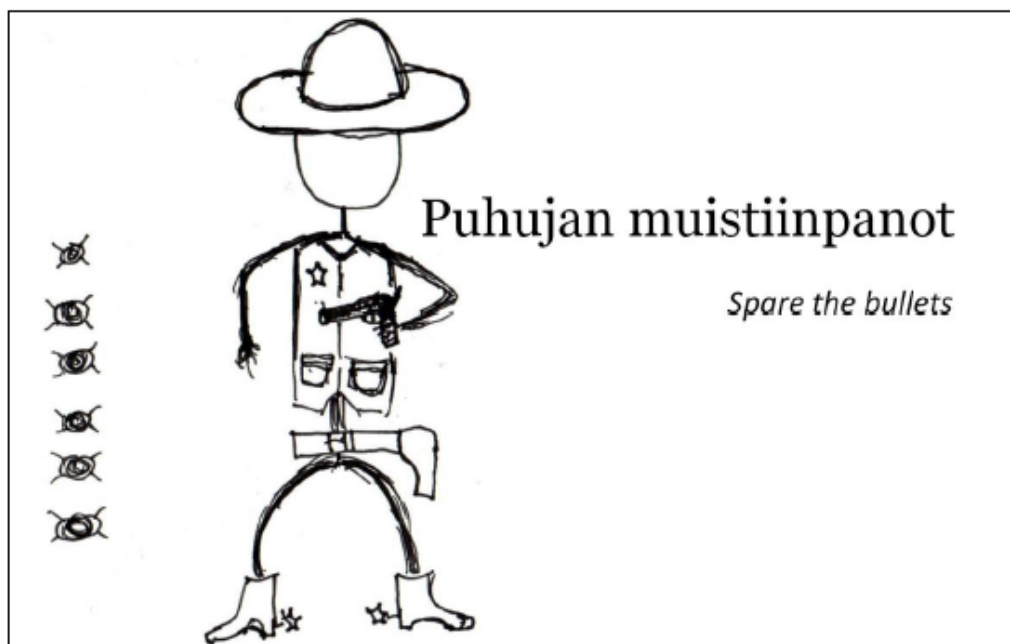
Impress 3

[Tiedosto] - [Vie PDF] -

[Vie huomautussivut] - [Vie]

Impress 3 -sovelluksessa PDF -

tiedostoon tallentuu sekä alkuperäinen dia, että dia muistiinpanosivun kanssa, tälle ei ohjelmasta löydy ratkaisua.

Diaesitys ei ole sama asia kuin muistiinpanot. Harmittavan usein törmää esityksiin, joissa diaesityksen ainut tarkoitus on toimia puhujan tukisanalistana. Tukisanalista on lyhyt kooste esityksen pääaiheista, mutta tarkoitettu vain puhujalle. Tunnistatko hyvin vakiintuneen tavan tehdä esityksiä? Esityksissä on pääkohtia listattuna roomalaisilla viivoilla tai luettelomerkeillä. Vakiintunut tapa on siis esittää yleisölle tukisanalista.

Suosittelen puhujan muistiinpanoiksi pieniä, kämmeneen sopivia numeroituja lappuja. Numerointi auttaa pysymään tietoisena, missä vaiheessa esitys etenee ja pienet laput on helppo siirtää sivuun, kun asia on käsitelty. Muistilappuihin voi laittaa myös pienen kuvan tekstin sijaan, jos se sopii puhujalle paremmin.

Sopivankokoisia muistilappuja saa esimerkiksi tekemällä tekstinkäsittelyohjelmalla 2x3 kokoisen taulukon ja venyttämällä sen A4 -arkin mittaiseksi.

Kun esitystilanteeseen otetaan mukaan taustamateriaalit tai jaettava materiaali, pystytään tarvittaessa etsimään tarkka vastaus esimerkiksi tiukkoihin kysymyksiin.

En kuitenkaan suosittele esityksen ensisijaisiksi muistiinpanoiksi tulostettua raporttia, koska se kiinnittää liikaa yleisön huomiota ja voi johtaa paperista lukemiseen.

Lisälukemista ja kuvien lähteet

Suosittelavaa kirjallisuutta esityksen suunnittelusta:

Esityksen suunnittelu : Zen ja pelkistämisen taito /Garr Reynolds / 2009 / WS Bookwell

Presentation Patterns : Techniques for Crafting Better Presentations / Neal Ford, Matthew McCullough, Nathaniel Schutta / 2012 / Addison-Wesley

Vaikuta visuaalisesti : Laadi selkeä esitys /Outi Lammi / 2009 / WSOYpro

Kuvien lähteet:

Kansilehden kuva : Flickr, Jonny Goldstein, Visual tools for Public speaking, 01.09.2009, CC Attribution license

Sivu 2: Flickr, Wiertz Sébastien, Read/Review 2, 29.04.2010, CC Attribution license

Sivu 4: Flickr, Une Photos, Once upon a time, 21.02.2012, CC Attribution license

Sivu 5: Flickr, Peter Shanks, catching air, 15.09.2007, CC Attribution license

Sivu 6: Flickr, Alexis Fam, Untitled, 11.09.2010, CC Attribution license

Sivu 7: Flickr, Brenda Clarke, Keys 1, 19.04.2009, CC Attribution license

Sivu 11: Flickr, Shutterhacks, Books, 27.08.2008, CC Attribution license

Sivujen 3, 8, 9 ja 10 kuvat ovat itse otettuja tai piirrettyjä.

Seurantalomake esityksen ulkoasun arviointiin

Seurantalomakkeella pyrin tutkimaan kuulijoiden mielipiteitä Lahden tiedepäivän 2012 esityksistä. Lomakkeen tavoitteena on arvioida esitysten ulkoasua ja selkeyttä.

Seurantalomakkeen taustalla on Lahden tiedepäivälle toteutettava AMK - opinnäytetyö esitysten suunnittelusta ja kehittämisestä. Tutkimuksen tulosten ja esitysteorian pohjalta laadin oppaan, joka tullaan jakamaan Lahden tiedepäivän verkkosivuilla keväällä 2013. Täytähän lomakkeeseen taustatietosi, nimeä ei tarvitse mainita.

Muista kirjoittaa arvioimasi esityksen nimi jokaisen lomakesivun ylälaitaan sille varatulle katkoviivalle.

Palautathan lomakkeen järjestäjille tai lähtiessäsi Fellmannian info-tiskille.

Suuret kiitokset - Antti Kivistö

Taustatietosi:

Asema (esim. tutkija, lehtori, opiskelija)	
Organisaatio	

Pidätkö esityksiä organisaatiossasi?	usein	joskus	en koskaan
Käytätkö esitysgrafiikkaohjelmaa (esim. PowerPoint)?	usein	joskus	en koskaan

Esityksen nimi:

Ympyröi mieluisin vaihtoehto, voit kirjoittaa katkoviivoille
parannusehdotuksia.

1. Esityksen yleisvaikutelma   selkeä   5   4   3   2   1   sekava

-

---

2. Esityksen helppolukuisuus   helppo   5   4   3   2   1   vaikea

-

---

3. Tekstin määrä esityksessä   liian vähän   5   4   3   2   1   liian paljon

-

---

4. Kuvien määrä esityksessä   liian vähän   5   4   3   2   1   liian paljon

-

---

5. Tiedon määrä esityksessä   liian vähän   5   4   3   2   1   liian paljon

-

---

6. Esityksen tuoma lisäarvo   korkea   5   4   3   2   1   vähäinen
puheelle

-

---

7. Arvosanasi esityksestä   kiitettävä   5   4   3   2   1   tyydyttävä

-

---

8. Vapaa sana, kerro mielipiteesi esityksestä

LIITE 3. Kuulijan arviointi esityksestä

Mikael Fogelholm 10 vuotta Ikihyvä Päijät-Häme -projektia

Lomakkeen täyttäjä: Suunnittelija, HY/Palmenia, pitää esityksiä joskus, käyttää esitysgrafiikkaa joskus.

1. Esityksen yleisvaikutelma	selkeä	5	4	3	2	1	sekava
-							
2. Esityksen helppolukuisuus	helppo	5	4	3	2	1	vaikea
-							
3. Tekstin määrä esityksessä	liian vähän	5	4	3	2	1	liian paljon
-							
4. Kuvien määrä esityksessä	liian vähän	5	4	3	2	1	liian paljon
-							
5. Tiedon määrä esityksessä	liian vähän	5	4	3	2	1	liian paljon
-							
6. Esityksen tuoma lisäarvo puheelle	korkea	5	4	3	2	1	vähäinen
-							
7. Arvosanasi esityksestä	kiitettävä	5	4	3	2	1	tydyttävä
-							
8. Vapaa sana, kerro mielipiteesi esityksestä							
Erittäin selkeä esitys suullisesti,							
Sopiva/kohtuullinen määrä visuaalisuutta tukemassa viestiä.							